

ἀντάρτικα τραγούδια. Πρόκειται δηλ. για μια διαπαιδαγωγική λειτουργία που μέσα από τήν πρακτική δουλειά καί τόν «ἄγνωστικό πανηγυρισμό» έχεται νά αὐξήσει τή συνοχή τοῦ κόμματος, νά δέσει τά μέλη μέ τήν ἡγεσία και τούς ὅπαδούς μέ τό κόμμα.

Σ' δλα αντά τό μόνο που δέν έχει θέση είναι οι διαφυγούντες καί ή ούσιαστη συζήτηση και διαμόρφωση τής γραμμῆς. Καί οι ήγειρες τούς KKE καί τής ΜΕΡΑ μάς έχουν δεῖξε έπανειλημένα ότι μπορούν νά διαφυλάττουν στό άκεραιο τήν τήρηση τών κανόνων αύτού του παιγνιδιού.

Δέν ήταν λοιπόν δυνατόν νά έχουν οι διαφωνούντες μιά πολιτική παρουσία μέσα στήν Αθηναϊκό Συνέδριον όπου προηγουμένως δέν ήταν σέ θέση νά διεκδικήσουν μιά μαζική και αυτόνομη άπο τις προκαθορισμένες και στημένες διαδικασίες παρουσία, τόσο σέ σχέση μέ τό Συνέδριο όσο και πρός τά ξεν. Τά πολυγραφτέμένα φυλλάδια και οι διαγραφές στίς συνοικίες έδειχναν άπλα διάτοποι διαφραγμάτωντες έπαρχουν κάπου. Δέν έδειχναν ούτε διάτοπη κρίση στήν KNE τείνει νά πάρει μιά άνοικτή μορφή ούτε διάτοπη συγκροτείται μιά ούσιαστική άντιπολιτευση. Τό άντιθετο μάλιστα.

Βέβαια οί διαφυγούντες ύπάρχουν άνεξάρτητα άπό το 2ο Συνέδριο. Ή «λενινιστική τάση» άλλωστε δηλώνει ότι τώρα μόλις άρχιζει ή συγκούρτηση της. «Ο.ι λοιπόν δέν ήταν δυνατό σήμερα μπορεῖ νά είναι δυνατό αύριο σε μιά άλλη συγκυρία.

Το πιό πάνω διατύπωση είναι όμως γενική και ισχύει πάντα και για όλα σχεδόν τα πολιτικά φαινόμενα. Χρειάζεται λοιπόν μιά πιο συγκεκούμένη άγνωστη του Επτήματος.

Θά ἀρχίσων ἀπό τὴν κατά τὴν γνώμη μου λιγότερο σημαντική πλευρά. "Οπος ὑπανίσηκα καὶ στὰ προηγούμενα πιστεύω ὅτι ἡ «λενινιστική τάση» δέν είναι πρῶτα ἀπ' ὅλα «τάση», δηλ. μόνο στὸ ἐπίπεδο τῶν μαζικῶν πρακτικῶν ἄλλα οὔτε καὶ στὸ ἐπίπεδο τῆς ἰδεολογίας. Ἡ ἰδεολογία καὶ οἱ πολιτικές ἀντιλήψεις τῶν διαφωνούντων ταῦτα «ἀριστερά» διαφέρουν ἀπὸ διγάνωσθ σὲ διργάνωσθ, ἀπὸ χώρο σὲ χῶρο, ἀπὸ μέλος σὲ τέτοιο θαυμό, ποὺ πολὺ δύσκολα θά μποροῦσε κανείς νά φανταστεῖ μιά κοινὴ πολιτικὴ πορεία καὶ στοχοθεσία τῶν διαφωνούντων. Παράλληλα φαίνεται πώς οι περισσότεροι διαφωνοῦντες ἀποδέχονται τίς βασικές πολιτικές καὶ ἰδεολογικές ἐπιλογές του KKE καὶ ἀσκοῦν τὴν κριτική τους κύρια στὰ ζητήματα τῆς έσωκομματικῆς λειτουργίας καὶ στὸν τρόπο ἐπέμβασης στοὺς μαζικούς χώρους. Ἀλλά καὶ ἀν ὑπόθεσος κανείς ὅτι τὰ πάνω ζητήματα κάθε ἄλλο παρά τελειώμενα είναι, μιά πού ἀλλωστε καὶ οἱ ἔξελιξεις καὶ διαφοροποιήσεις στὸ KKE ἔο, καὶ τή νεολαία του είχαν ἀρχίσει ἀπὸ ἕνα παρόμοιο ἐπίπεδο, τό βασικό πρόδρημα δχι μόνο δέν ξεπερνιέται ἀλλά ἀντίθετα τώρα τίθεται γιά πρώτη φορά. 'Αναφέρομαι στὸ πρόδρημα τοῦ μέ πιο τρόπο παρεμβαῖνει ἡ θέλει νά παρέμβει ἡ «λενινιστική τάση» στὴ σημερινὴ συγκυρία τῆς κοίσης τῆς 'Αριστερᾶς. 'Εδώ βρίσκεται κατά τή γνώμη μου ἡ περισσότερο σημαντική πλευρά τῶν πραγμάτων.

Τό κεντρικό πρόβλημα που άναδεικνύει ή σημειωνή συγκυρία στο χώρο της 'Αριστεράς είναι τό πρόβλημα της ένοτητας μέ το ΚΚΕ. Μετά

έν τον πρόταση γιά την ένοτητα των «Εαμογενών» το πρόβλημα γιά τό χωρακτήρα της κοινῆς τορείας των δυνάμεων της Αριστεράς αναδεικνύεται σαν τό κεντρικό ζήτημα της συγκυρίας. Έτοιμος έτσι θα είναι τόν δυνάμεων της Ανανέωσης μαζικοφρόνηκαν δύο διαφορετικές απόψεις:

μενικά» θά άναγκαστεί νά προσανατολιστεί πρός τη σφραγιγκή του ΚΚΕ έσ. (Δημοκρατικός δρόμος).

Αργότερα δ' ο διοικητικός σύνδεσμος της νεολαίας του ΚΚΕ έστη με την πανελλήνια συγκέντρωση της Β' Πανελλαδικής —που τίς υποστηρίζαν και οι νεολαίες της ΕΔΑ και της Σοσιαλιστικής Προέρειας— σάρωσε αποτελεστικές και άναψοχικές και όποδειξε τη συμμαχία σέ ζητήματα του φοιτητικού κινήματος με την ΚΝΕ σαν άπολυτα έφικτη μιά ποντική. Η ΚΝΕ προσανατολίζεται δηλαδή και περισσότερο προς τις άποψεις της νεολαίας του ΚΚΕ έστη.

Λίγο άργότερα γνωστό μέλος της Κ.Ε. του ΚΚΕ έσ. θά ύποστηξει ξανά άπό την τελευταία KOM.ΘΕ.Π. τίς άποψεις τού Σ.Β. και θα πιέσει και πάλι για ένοτητα μέ το ΚΚΕ. Τέλος σ' γραμματέας Αθήνας του ΚΚΕ έσ. μιλώντα στό «Ακροπόλι» θά έκφρασει τό μέσο δρο τών δύο αντιφατικών γραμμών της ήγεσίας τού ΚΚΕ έσ. Από τη μάθα άσκησει μιά γενικόλογη πολεμική στη γραμμή τού ΚΚΕ και άπό την άλλη θα άντιπαραθέσει την ένοτητα τών δυνάμεων της ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ την ένοτητα τών κομμουνιστών και θά χαρακτηρίσει τούς διαφωνούντες της ΚΝΕ σ' αν «εύδικοκμουνιστές».

Αυτή την έκδοσή λοιπόν της «έμοιγενούς» ένοτητας γύρω από τό KKE, «για νά άλλάξει φραγμή», θέση που από τό 1968 απόκρουσαν οι κομμουνιστές της άνανέωσης σαν δόλτελα οικοτοπική και αποφθοσανατολιστική, έχεται νά ενιοχθεί η «λενινιστική τάση» της KNE και μάλιστα μέ δύο τρόπους.

Πρώτα αλλά δια μέ τη δική της συνειδητή πολιτική έπιλογή και έκτιμηση γιά τό χαρακτήρα του ΚΚΕ «Βλέποντας ότι έχει αποτύχει στην πράξη ή σκέψη γιά δημιουργία καινούργιου πορεά, έπλεξαμε σάν χώρο δράσης μας τό ΚΚΕ, τό κόμιμα τής έργατικής τάξης, πού διασφει δρόμοκους δεσμούς μ' αυτήν, πού μεταφέρει τίς παραδόσεις τών ηρωϊκών άγανων της και πού σέ τελευταία άναλυση συστελεζώνει τό 10% τού Ελληνικού λαού».

“Υστερα γιατί άνεξάρτητα από τη θέληση τους ποτελεούν τό αλλοι για δύος αυτούς τούς άνανεωτέος” πού θέλοντας νά προλειάνουν τό δαφος για μά απορρόφηση τών δυνάμεων τής Ανανέωσης από τό KKE ή έστω για τή μεταρροφή τους σέ συμμαχικές δυνάμεις πίεσης πενδούν νά άνακαλύψουν πέρα από τούς «εύρωκμοιμουνιστικούς» προβληματισμούς τής γεγοίσας τού KKE και «εύρωκμοιμουνιστικά» αι «άντιπολιτευτικά» σεύματα στή βάση.

Τά γεγονότα ἔχουν δέδαια τή δική τους ογκική.

Καὶ στά διαφωνοῦντα μέλη δόηγει καὶ θά δόη-
ει συνεχῶς καὶ περισσότερους διαγραμμένους
ά συνειδητοποιήσουν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς
συνολικῆς πολιτικῆς καὶ ίδεολογικῆς ψήξης μέ-
ις ἐπιλογές τοῦ δογματισμοῦ καὶ οίκονομι-
σμοῦ πού ἐκφράζει τὸ ΚΚΕ. Ἀκόμη περισσό-
ερο ἡ μπορέσει ἵως νά κάνει δρατή τὴν
ἀναγκαιότητα τῆς συνολικῆς πολιτικῆς ψήξης
έ τις ἐπιλογές τοῦ ΚΚΕ καὶ στοὺς διαφωνοῦν-
τες «ἀπό τά ἀριστερά» πού παραμένουν μέλη
οὐ ΚΚΕ καὶ τῆς ΚΝΕ.

Αυτή είναι καὶ η θετική πλευρά της έσωκομματικής πάλης στην KNE. "Οι αποδεσμένει άγιοι-ιστές πού κάτω από δρισμένες προύποθεσίες ποδούν νά ενταχθούν στόν άγιόνα γιά τήν κομινιστική." Ανατέλλει

Η ΕΛΛΑΣ ΣΤΟ ΚΑΤΩΦΛΙ ΤΗΣ ΕΟΔΟΥ

‘Ελληνική κοινωνία: «”Οψ εις ἀνάπτυξης»

τοῦ Γ.Δ. Μηλιού

1. Είσαγωγή
(Ἡ θέση τῆς Ἀριστερᾶ
γιά τό χαρακτήρα
τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνία

Όλοκλήρω το πολιτικό σκηνικό στή χώρα μας τόν τελευταίο καιρό, ή προσποτική της ένταξης στήν Ε.Ο.Κ., οί κυνηγητικές έπαγγελίες γιά τό μέλλον κλπ. άναδεικνύουν μέ τρόπο έπιτακτικό τό πρόβλημα τού χαρακτήρα τής Ελληνικής κοινωνίας, τών τάσεων έξειλής της, τής θέσης της στήν παγκόσμια ιμπεριαλιστική άλυσίδα. Η Ελληνική Αριστερά πρέπει πρώτα νά άπαντήσει σ' αυτά τά έφωτηματα και πρόβλημα γιά νά μπορέσει κατόπιν νά άντιμετωπίσει μέ άποτελεσματικότητα τίς έπιλογές τής έξουσίας.

Όμως ή Έλληνική Αριστερά έχει ήδη άπαντησει σ' αυτά τα προβλήματα. Ή μάλλον τάχει κλείσει έπαναλαμβάνοντας τις ίδιες περίπου στερεότυπες άπαντησεις που θεμελιώθηκαν τουλάχιστον είκοσι χρόνια πριν.

Σ' δὲς λοιπόν τις ἀναλύσεις τῶν μεγάλων κοινάτων τῆς Ἀριστερᾶς ή Ἑλλάδα θεωρεῖται σάν ἔνας κοινωνικός σχηματισμός «μεσαίας καπιταλιστικής ἀνάπτυξης», οἰκονομικά καὶ πολιτικά ἔξαρτημένος καὶ μάλιστα σὲ τέτοιο βαθμό ὥστε νά ἀποτελεῖ ἔμμαυσι στὶς ἐπιλογές τοῦ ἔνους ἴμπεριαλιστικοῦ κεφαλαίου. Τό ἔνο ἴμπεριαλιστικό κεφάλαιο συμμαχεῖ μὲ τὴν ἑλληνικὴ διλγαρχία — τὴν ἔνοδον τὴν μεταρρυτικὴ μονοπολιακὴ μερίδα τῆς ἑλληνικῆς ἀστικῆς τάξης — καὶ ὑποτάσσει δὸλο καὶ περισσότερο τῇ χώρᾳ μας στὶς ἐπιλογές τῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν διευθυντηρίων τῶν ΗΠΑ καὶ τῆς EOK. Η συμφωνία αὐτῆ ἀπό τὴ μά ἀπαγορεύει τὴν οἰνσιαστικὴ καὶ σὲ δάθος ἀνάπτυξη τῆς (καπιταλιστικῆς) ἑλληνικῆς οἰκονομίας — μιὰ καὶ ή Ἑλλάδα γίνεται δὸλο καὶ περισσότερο ἔνα ἔξαρτημα τῶν μητροπόλεων —, ἀπό τὴν ἄλλη δέ, φέρνει σὲ ἀντικεμενική ἀντίθεση τὸν ἴμπεριαλισμὸ καὶ τὴν διλγαρχία μὲ τὶς λαϊκές δυνάμεις πού ἐπιδιώκουν τὴν ἀντιμετριαλιστική ἀλλαγή. «Παναπέσσα, οἱ μικροί, ἀκόμα καὶ μεσαίοι ἐπιχειρηματίες, ποι

συμπλέζονται άπό τά άδηφάγα μονοπάλια, έχουν συμφέρον νά πραγματοποιηθεί ή άλλασή αύτή, και γι αύτό είναι άντικειμενικά δυνατό, ξεπερνώντας τούς φόδους και τίς ταλαντεύσεις τους, νά πάρουν στον ένα η στόν άλλο βαθμό, μέρος στή πάλη κατά τον ίμεριαλισμόν και τής ντόπιας δλιγαρχίας η τουλάχιστον νά τηρήσουν οιδέτερη στάση. (Θέσεις τής ΚΕ του ΚΚΕ γιά τό 10o Συνέδριο, σελ. 67). Παράλληλα όστροχος γιά τήν δλόπλευρην άνάπτυξή τής έλληνικής (κατιταλιστικής) οίκονομιας «σε δημοκρατική ή άντικειμενικά διάστη» άνακτηρύσσεται σάν άμεση έπιδωξή τών λαϊκών δυνάμεων.

Δίπλα στήν πιό πάνω, κυριαρχη σήμερα, αντίληψη της Αριστερᾶς άναπτύχθηκε πρόσφατα και ή αμφγής «θεωρία της ύπανττυξης». Σύμφωνα μέ την θεωρία αυτή η Ελλάδα έντασεται στην ίμεριαλιστική άλυσίδα σε μά θέση συναφή με αυτή των χωρών του Γ' Κόσμου και δχι σε μά θέση «μεσαίας άναπτυξης». Έτοι οι τύχες της συνδέονται μέ τις τύχες και τις ποσοπτικές των χωρών του Γ' Κόσμου.

Η θεωρία αυτή της ύπανάπτυξης είναι σήμερα ιδιαίτερα προσφιλής δχι μόνο μέσα στό χώρο των μελών και διαδών του ΠΑΣΟΚ άλλα ύποστριζεται και άπο άρκετές διάδεξ της έξωκοινοβουλευτικής άρσεράς. (Έδαφος πού έπέτρεψε σε κάποιους νεόκοπους «θεωρητικούς» της Ελληνικής ύπανάπτυξης νά κάνουν μιά δυναμική παρουσία στόν έλληνικό γώμο).

Πίσω δώμας ἀπό την προσκόληση στις θεωρίες τῆς ὑπανάπτυξης τῶν περισσότερων ἀριστερῶν ὅμαδων δὲν βρίσκεται παρά μά λαθεμένη θεωρητική τοποθέτηση γενικού χαρακτήρα παφάλληλα μέ μια συγκεκριμένη πολιτική στάση. Ἡ θεωρητική θέση ὑποστηρίζει ότι στή σημερινή παγκόσμια συγκυρία ή κοινωνική ἐπανάσταση είναι σχεδόν ἀποκλειστικά δυνατή μόνο στις χώρες τῆς κατιαλιστικῆς περιφέρειας. Ἡ

πολιτική στάση είναι δό άριστερος φιλοσοπασισμός που άρνειται και τήθεση δύτη ή ταξική πάλι στην Έλλαδα δέν άναδεικνύει σήμερα τό αίτημα της κοινωνικής άλλαγης και τήν πολιτική της παραδοσιακής άριστεράς που σάν αίχμη της έχει τό μεταρρυθμισμό και τήν έπαγγελλα της σωστής (καπιταλιστικής) άνάπτυξης. "Η λοιπόν θά δεχτούμε δύτη ή Έλλαδα δέν μπορεί νά ξεφύγει από τήν υπανάπτυξη και τήν ξέργηση χωρίς νά πάρει προηγούμενα ή έργατική τάξη τήν ξενούσια — και θά

2. Ἡ Προϊστορία (Ἡ ἔνη ἐξάρτηση καὶ οἱ μηχανισμοί ἀπογείωσης τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας)

Οι άναλύσεις της παραδοσιακής 'Αριστεράς γιά τήν έξαρτη του έλληνικού κοινωνικού σχηματισμού, τήν διλγαρχία, τήν άνάσχεση της οικονομικής άναπτυξής κλπ. απ' τη μιά διατέλεονται καὶ καθορίζονται από τις γενικώτερες θεωρητικές, στρατηγικές καὶ πολιτικές έπιλογές της, δηλ. μόνο σε έλληνικό ἀλλά καὶ σε παγκόσμιο ἐπίπεδο. 'Από τήν ἄλλη δημος συνδέονται καὶ ἀντικαποτερίζουν ώς ἔνα βαθμό τα χαρακτηριστικά του έλληνικού κοινωνικού σχηματισμού ἀπό τήν ίδρυση του έλληνικού κράτους μέχρι ἀκόμη καὶ τίς ἀρχές της δεκαετίας του '60.

Πράγματι δὲ Ἑλληνικός κοινωνικός σχηματισμός ἐναντιμάθηκε ἀρχικά στὸ παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμερισμῷ ἔργασίας σὲ μιὰ θέση περιφερειακή καὶ ἔξαρτημένη. Ἡ ἡμεριαλιστική ἔξαρτηση καὶ ἐκμετάλευση δὲν ἀφοροῦσε μόνο τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομία, ἀλλὰ, διως συμβαίνει πάντα, ἀφοροῦσε καὶ τὸ ἴδιο τὸ κράτος καὶ τὸν τρόπον ἀσκητῆς τῆς πολιτικῆς ἔξουσίας (ἀσφυκτικὴ ὑπεροχὴ τῆς καταστολῆς σὲ σχέση μὲ τὴν ἰδεολογικὴν κρατικὴν λειτουργία, τὸ κέντρο λήψης τῶν πολιτικῶν ἀποφάσεων ἦταν σὲ μεγάλο βαθμῷ μετατοπισμένο ἵνα ἡμεριαλιστικές μητροπόλεις). Ἀφοροῦσε τέλος καὶ τὴν κυριαρχίαν ἰδεολογίαν (ἀντικομμουνισμός – ἐθνικισμός – προγονολατρεία – γλωσσικός καὶ ἐκπαιδευτικός σκοταδισμός) ποὺ μὲ κύρια αἰχμὴ τὸν ἀντικομμουνισμὸν δριοθετεῖται ἀρνητικά καὶ παρανομοποιεῖ κάθε πρόσδο, ἀναδεικνύοντας ἔτσι σάν μοναδική διέξοδο τὴν ὑποταγὴ στὶς ἐπιλογές τοῦ Δυτικοῦ ἡμεριαλισμοῦ. Σ' ὅλη αὐτῇ τὴν περίοδο τὸ ἔνεο κεφάλαιο είναι παρόν στὴν Ἐλλάδα, ὅμως δὲν κατευθύνεται ἀμεσα στὴν παραγωγή, δέν ἀναπτύσσει τὶς παραγωγικές δυνάμεις. Κατευθύνεται πρὸς τὸ δημόσιο χρέος ἐπιβάλλοντας στὸν Ἑλληνικὸν καπιταλισμὸν μιὰ ἀργόρυθμη ἔξαρτημένη ἀνάπτυξη τῆς ἐλαφροῦ διοικητισμοῦ. Ἡ Ἐλλάδα παραμένει κχώρα κύρια ἀριστοκρατικὴ καὶ δὲ ἡμεριαλισμός καροπούνται τοὺς τόκους ἀπό τὸ δανεισμό καὶ τὶς ἀπαραίτητες γιά τὴ διοικητισμοῦ του πρώτες ὄλες. Παράλληλα διατηρεῖ ἔνα στρατηγικά σημαντικώτατο πολιτικοστρατιωτικό προγεφύρωμα στὴ N.A. Μεσόγειο.

Έν τούτοις ή ἐνωμάτωση τῆς Ἑλλάδας στό παγκόσμιο ἡμεριαλ-
στικό ἀποικιοκρατικό σύστημα, είχε ἀνέκαθεν μάι ἰδιοτυπία πού δια-
φροποιούσε οιζικά τήν ἡμεριαλιστική ἔξαρτηση τῆς Ἑλλάδας ἀπό
τήν ἔξαρτηση τῶν «τυπικά ἀποικιακῶν» κρατών: Ήδη ἀπό τίς ἀρχές
τοῦ 19ου αἰώνα ὑπῆρχε μία ὑπεραναπτυγμένη Ἑλληνική ἀστική τάξη
πού είχε διαμορφωθεὶ ἵστορικα ἔξω ἀπό τόν Ἑλλαδικό χώρο, χωρίς
οὐδιαστικές σχέσεις μὲ τίς ἐγκώμιες παραγωγικές δυνάμεις ἀλλά σὲ
στενή διαπλοκή καὶ συνεργασία μὲ τό διεθνές ἡμεριαλιστικό κεφά-
λαιο. Πρόκειται δπος εἶναν γιανωστό γιά την ὑπεραναπτυγμένη Ἑλληνική
θαλάσσια διομηχανία, τό ἐφοπλιστικό κεφάλαιο, πού συζεύχθηκε μὲ
τήν ὑποανάπτυκτη Ἑλληνική κοινωνία, ἀπ' δπου καὶ στρατολογούσε τά
πληρώματά της, δντας ἡδη σύμμαχός καὶ ἐκπρόσωπος τοῦ διεθνούς
ἡμεριαλισμοῦ.

Τό έλληνικό κεφάλαιο δέν χρησιμοποίησε άρχικά τόν έλληνικό χώρο σαν άποικια σύνταξης σάν μητρόπολη. Στό έλληνικό κράτος άνατεθηκε έτσι κύρια δρόλος τού νά άναπαραγέται τίς κοινωνικές σχέσεις πον

μαστε ἐπαναστάτες— ή θά δεχτούμε διτή η Ἑλλάδα μπροστί νά ἀνατυχθεῖ ἀκόμα καὶ μέσα στά πλαίσια τοῦ καπιταλισμού δόπτε ἃς κάνουμε τόπο στούς ρεφορμαστές.

"Ομως, όπως συμβαίνει συχνά στην πράξη, ότι δέν είναι άσπρο δέν ναι άπαραίτητα και μαύρο. Μπορεῖ νά είναι κόκκινο ή μπλε ή άκομη χι μάρ.

Εασφάλιζαν τήν ιμπεριαλιστική έπικυριασχία και λιγότερο τό νά μευκολύνει και νά διευρύνει τήν ιμπεριαλιστική έκμετάλευση τῆς γηώριας οίκονομάς. Η Ελλάδα δέν έγινε ποτέ άποικια κάποιας ιμπεριαλιστικής δύναμης, η Ελληνική οίκονομία δέν ένωντανθήκε στην παγκόσμια διγορά κατά άπομονωμένους και άποδιαρθρωμένους τομείς – έξαρτηματα τῶν μητροπόλεων— δύως συνέβαινε σ' όλες τις χώρες ου Γ' Κόδιμου ἀλλά ὑπόταξη τικε σάν σύνολο στην παγκόσμια διγορά, αραλλήλα μέ τήν έξαρτηση και πρόσδεση τοῦ ίδιου του Ελληνικού ράτους στις ἐπιλογές τοῦ διεθνοῦς ιμπεριαλισμοῦ.

"Η θέση αυτή της έλληνικής κοινωνίας έξασφαλίστηκε καί από τήν έξιλη της ταξικής πάλης στήν 'Ελλάδα. "Ένα βασικό χαρακτηριστικό ήταν η δυναμική πολιτική παρουσία αί το τεράστιο πολιτικό δάρος της μικροαστικής τάξης, που διήγησε τήν ύπερτροφική διόγκωση του κρατικού μηχανισμού και τής ημιοικουπαλληλίας.

Όδηγησε δηλαδή στό νά δημιουργηθεί μιά τέτοια ύπεραναπτυγμένη κρατική μηχανή καί στό νά άσχισει, — έστω με άσάφεια — νά άποκρυπταλώνεται μιά τέτοια ταξική διάρθρωση στήν Ελληνική κοινωνία, πού ενιστοιχούσαν στίς κρατικές καί κοινωνικές δομές τών άναπτυγμένων ωρῶν της Ιαπετιαλιστικής μητρόπολης. "Όλα αὐτά σέ μια έποχή πού δύ κύριο χαρακτηριστικό τών άποικιακών κοινωνιών ήταν ή κατά μήματα προσάρτηση τους σάν ξέαστηματα από τις μητροπόλεις καί ή πουσσία στό έωστεροκό τους τών ένδιαιμέσων στρωμάτων. Τό έλληνικό ράτσος έγινε έτοι μια δέγηνης της έννοτητας ένος χώρου στόν διποιο θά πορούσε πιθανά νά άναδιπλωθεί ή ύπεραναπτυγμένη Ελληνική άστική τάξη.

Έτοι ήδη μετά τό 1860 άλλα ίδιαιτερα μετά τό 1909 — δπου καταγρά-
εται μέ ίδιαιτερα έντονο τρόπο τό βάρος τών μικροαστών — και μετά
ήν μικροαστική καταστροφή τόσο ή «άγγλοφύλη» δυο και ή «γερμανό-
φύλη» μερίδα τού άστισμού, παρά τών παρατεταμένο έμφυλο πόλεμο
τνάμεσά τους, προσβλέπουν σε μά προοπτική έκδιομηχάνισης τής
λληνικής κοινωνίας.

Καὶ δῶς ήδη εἴταπε ἔγινε δυνατή μάτι περιορισμένη ἔξαρτημένη κειμητάνιστ, κύρια κατά τὴ διάρκεια τοῦ μεσοπολέμου, ἡ δοιά σέβαια δὲν ἔτεινε μέτι κανένα τρόπο νά ἀλλάξει τὰ χαρακτηριστικά ή τὴ έμοι τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας στή παγκόσμια λυτεριαλιστική λύσσαίδα.

Παράλληλα οι συνθήκες πού πιό πάνω άναφέραμε (ύπερανταπυγμένη άστικη τάξη και κρατικός μηχανισμός, ίδιαίτερο βάρος τών μικροαστών, ένωμάτωση «σάν δλ» στην παγκόσμια ιμπεριαλιστική άλυσίδα) έπετρεψαν στις κυριαρχεις τάξεις και τό κράτος νά ασκήσουν μιά άγριοτική πολιτική άνάλογη με τήν άγριοτική πολιτική τών ιμπεριαλιστικών χωρών.

Από την ίδωση του ελληνικού κράτους ή πολιτική έξουσία άγωνίστηκε σθεναρά νά αποτρέψει την δημιουργία μεγάλων άγροτικων έκμε-
αλλεύσεων, νά αποβάλλει από τό συνασπισμό έξουσίας και νά συντρί-
ψει τους μεγάλους γαιοκτήμονες. Τό 1821 μέ την έθνικοποίηση τῆς γῆς

θνικές γαίες) ἀπότρεψε τή συγκέντρωση τῆς γῆς σε μεγάλους γαιοκτή-
νες. Τό 1871 μέ τη διανομή τῶν θνικῶν γιαών ἀπότρεψε καὶ πάλι
ἀθέ πιθανότητα νά δημιουργηθοῦν μεγάλοι καπιταλιστές γαιο-
τήμονες.

Μετά από μια περίοδο συμβιβαστικής πολιτικής πρός τους Έλληνες αυτοκαρέας της Θεσσαλίας, που μόλις είχε άπελευθερωθεί (1881), τό γρατικό κίνημα δδήγησε στήν άγροτική μεταρρύθμιση του 1917 που τέβαλε τελικά τόν κατακεματισμό και τήν διανομή της γῆς στούς μεσους καλλιεργητές. Η άγροτική οίκονομιά στήν Έλλαδα βασίζεται πό τότε στη μέση και μικρή οικογενιακή έκμετάλλευση, στήν άπλή μπορευματική παραγωγή, η δοπιά ένσωματώνεται στο καπιταλιστικό ρόπτο παραγωγής μέσω του μηχανισμού της άγορας.

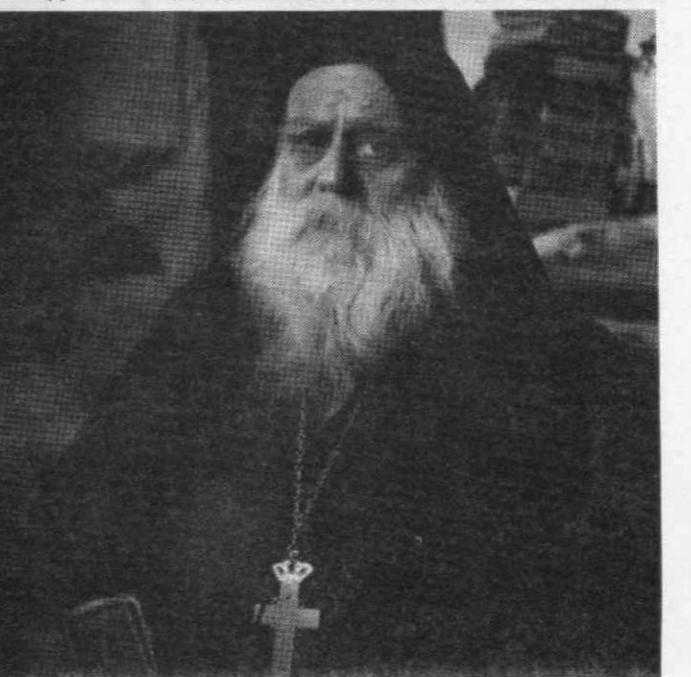
Μέ τόν τρόπο αὐτό δέν ἐγκαθιδρύθηκε μά υποανάπτυκτη και περι-
ωμιακή ἀγροτική οἰκονομία ὥπως πιστεύουν πολλοί.¹ Αντίθετα, ὥπως
δειχεῖ ὁ Βεργόπουλος, ή ἐγκαθίδρυση μεσαίων οἰκογενειακῶν ἔκμε-
αλλεύσεων στήν ἀγροτική οἰκονομία ἀποτελεῖ τή σύγχρονη παγκό-
μια τάση τού ἀναπτυγμένου καπιταλισμού.

Γιατί μόνο με τήν κυριαρχία στήν υπαιθρού των μικρών και μεσαίων

Ικογενειακών ἐκμεταλλεύσεων μπορεί η ἀνάπτυξη του διοικητικού απιταλισμού νά συντελείται σέ δάρος δώων ἀσχολούνται στην υπαι-ρο μέ την μεταφορά πόδων ἀπό την ἀγροτική οἰκονομία στά ἀστικά ἔντρα. Ἀντίθετα ή παραχώρια τῶν καπιταλιστικῶν σχέσεων στήν ἀγροτική παραγωγή θά ήταν τροχοπέδη γιά την ἀνάπτυξη του καπιτα-λισμού σάν συνολο. Πρόγραμμα ή γη είναι δό μόνος τομέας τῆς παραγωγῆς ούν ή ἐπένδυση τού κεφαλαίου δέν μπορεί νά διηγήσει σέ μια μείωση τῶν ἔξαρδων ἀνθρώπων μέ τά ἐπενδυτικά κεφάλαια.

Παράλληλα καὶ ἡ κινηνική διαθεσμότητα τοῦ καλλιεργήσιμου δάφνους εἶναι περιωρισμένη. Ή γῆ τείνει ἔτοι νά πάρει τὸ χαρακτήρα νός σπάνιου ἀγαθοῦ πρόγμα πού θά δδηρούσε, σὲ μᾶς περίπτωση ταπιταλιστικῆς ή καὶ φεουδαρχικῆς ἐκμετάλλευσης τῆς γῆς, σὲ τεράπτιες μεταφορές πόρων ἀπό τὸν μῆ ἀγροτικό στὸν ἀγροτικό τομέα καὶ ὅδα δροῦσε ὀντασχετικά γιά τη βιομηχανική ἀνάπτυξη, μά πού πρότατοπ' ὅδα θά μείωνε τὸ βιομηχανικό ποσοστό κέρδους.

Ο ἀναδασμός καὶ κατακεραιματιμός λοιπὸν τῆς γῆς καὶ μά κρατική πολιτική συνεχούς πτώσης τῶν ἀγροτικῶν τιμῶν καὶ ἀνόδου τῶν τιμῶν ὀνοματικῶν προϊόντων, ἀπό τή μια ἐμποδίζει τὴν εἰσοδο τῶν καπιταλιστικῶν οἰκονομικῶν σχέσεων στὴν ὑπαθρῷ ἀπό τὴν ἄλλη τυμπαῖξει οἰκονομικὰ δύο καὶ περισσότερο τοὺς μικρούς καλλιεργητές – πού ἔχουν ἐλάχιστο πολιτικό δάρος καὶ δυνατότητα ἀντίστασης – καὶ τοὺς ἐπιβάλλει νά ἐκπυγχρονίζονται συνεχῶς καὶ νά ὑπέσανται τὴν παραγωγὴ τους ἀπλά γιά νά ἐπιζήσουν. “Εταί ἐνώ η παραγωγικότητα τοῦ ἀγροτικοῦ αὐλίσανε ἔξασταλλίζονται ή συνεχῆς μεταφορά πόρων ἀπό τὸν ἀγροτικό στὸν μη ἀγροτικό τομέα, ή γεωπλή τιμὴ τῶν εἰδῶν διατρο-

ἵσ αρα καὶ τῶν ἐργατικῶν μισθῶν καὶ συνακόλουθα ἐπιταχύνεται ἡ ομηρανική συσάωρευση.

ΤΗ Έλλαδα λοιπόν μέχρι τό B' Παγκόσμιο Πόλεμο αλλά και τήν ώρη δεκαετία μετά τη λήξη του έμφυλου πόλεμου, παρότι έξακολουντά νά δρίσκεται ένων ματωμένη στό παγκόσμιο καπιταλιστικό καταμεσημό έργασίας σέ μά θέτη «περιφερειακή», έντονούτοι έχει μιά σειρά ιαπακτηριστικά πού τήν διαφοροποιούν διζικά όπλα τίς χώρες του Γ' θουμού. Μιά υπεραναπτυγμένη ιμπεριαλιστική άστική τάξη, η έλληνική έφορηλιστικό κεφάλαιο. "Ένα υπεραναπτυγμένο κρατικό μηχανισμό τού τύπου τῶν Ιμπεριαλιστών μητροπόλεων. Μιά κοινωνική τάξη η διάρθρωση τόσο στά άστικά κέντρα δυο και στήν υπαίθριο πού ροσειδιάζει περισσότερο στίς Ιμπεριαλιστικές χώρες παρά στίς χώρες της Γ' Κόσμου.

Μετά τό δέ παγκόσμιο πόλεμο και τήν δημιουργία τού 'Ανατολικού ναστισμού ή βαρύτητα τού Ἑλληνικού κοινωνικού σχηματισμού στά λαίσια τού δυτικού συστήματος αὐξάνει ἀπότομα λόγῳ ἀκριβῶς και σ πολιτικοστρατικῆς θέσης τῆς Ἑλλάδας.

Ταυτόχρονα άρχιζει νά διαμορφώνεται ή σύγχρονη φάση του ιπτε-
αλιστικού σταδίου του καπιταλισμού πού χαρακτηρίζεται από την
τεμονία των Η.Π.Α. πάνω στο συνολικό δυτικό ιπτεριαλιστικό σύ-
νημα παράλληλα μέ μια στενότερη καί πολιτισθεντέρη διαπλοκή τών
περιαλιστικών κεφαλάριων μεταξύ τους. (βλ. Γ. Μηλιού «Η θεωρία
ν κρατικομονοταύλιακον καπιταλισμού», 'Αγώνας 2). Έτοι ανα-
σηγαννόντων σέ νέα δάση δχι μόνο οι σχέσεις ιπτεριαλιστικών
ορών καί Γ' Κόσμου άλλα πολύ περισσότερο οι σχέσεις άναμεσα στις
άφοις ιπτεριαλιστικές χώρες.

Διπλό στή ροή κεφαλάιων από τὸν Γ' Κόσμο στὶς ἑπεριαλιστικές μητροπόλεις (ἀπομίζηση ὑπεραξίας, ἑπεριαλιστικὴ ἐκμετάλλευση — ἔξερχόμενα κεφάλαια ἀπό τὸν Γ' Κόσμο στὶς μητροπόλεις εἶναι ὑφίσια μὲ τὶς στατιοτικές περίπου διπλάσια ἀπό τὰ εἰσερχόμενα) μίνει τεράστιες διαστάσεις καὶ ἡ κίνηση τῶν κεφαλαίων ἀνάμεσα ταῖς διάφορες ἑπεριαλιστικές χώρες. Ἡ διαρκῆς κίνηση κεφαλαίων ἀμέσων τῶν πολυεθνικῶν ἐταιριῶν ἀπό τὶς περισσότερο ἀναπτυγμένες χώρες — δύο ή δργανικὴ σύνθεση τοῦ κεφαλαίου εἶναι μεγαλύτερη καὶ συνακολουθεῖ τὸ ποσοστὸν κέρδους μικρότερο — πρός τὶς λιγότερο ἀναπτυγμένες ἑπεριαλιστικές χώρες ἀποτελεῖ ἔνα ἀπό τὰ κύρια αρμάτωριστικά τῆς σημερινῆς φάσης τοῦ ἑπεριαλισμοῦ καὶ ταυτόχρονα τὸν κύριο μηχανισμό γιά τὴν ἔξισην τοῦ ποσοστοῦ κέρδους στὴ γηγόδημα ἀγροδικαίων καὶ γιά τὴν ἀπομάκρυνση καὶ ἀπάμεινην οἰκονομικῶν κρίσεων. Τὰ κεφάλαια τῆς περισσότερο ἀναπτυγμένης ἑπεριαλιστικῆς χώρας — καὶ συχνὰ πολιτικὰ ἡγεμονικῆς — ἔχαγονται πρὸς τὶς γηγόδημα ἀναπτυγμένες μητροπόλεις δχι γιά νά ἀπομίζουσαν τὴν ἐκεῖ αρραγόμενη ὑπεραξία καὶ νά ἀπανεισάχουν στὸ πολλαπλάσιο, ἀλλὰ νά νά διασφαλίσουν τὴν συνέχιση τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης πρώτα τ' δλα στὶς χώρες ἀπ' δύον ἔχαγονται ἐδραίωνταν παράλληλα καὶ τὴν ἡγεμονικὴ τους θέση στὸ ἑσωτερικὸ τοῦ ἑπεριαλιστικοῦ στρατοπέδου. Καθὼς ἡ διαφορά ἀνάμεσα στὰ ποσοστά κέρδους τῶν διαφορετικῶν ἑπεριαλιστικῶν μητροπόλεων μειώνεται διασκῶς, παράλληλα μέχι ἀπόλυτη πτώση τῶν τιμῶν δλων αὐτῶν τῶν ποσοστῶν κέρδους καὶ ναπτύσσεται ἔτσι ἡ τάση γιά μιά παγκόσμια οἰκονομικὴ κρίση τοῦ παπταλιστικοῦ κόσμου, ἕσπηδαί και ἡ τάση γιά τὴν ἐπέκταση τῶν φιών τῆς ἑπεριαλιστικῆς μητρότολης. Τὸ ἑπεριαλιστικὸ κεφαλαίο ὅχιζε νά ἐπενδύνεται παραγωγικὲς χωρίς νά ἔχαγε τὸ μεγαλύτερο ἔρος τῆς παραγωγένης ὑπεραξίας σὲ μά σειρά ἀπό «ἐνδιάμεσες» χώρες δπως ἡ Ἐλλάς και ἡ Ἰσπανία — δύον οι δυνατότερες εἶναι εγάλες και τὰ ποσοστά κέρδους ἀκόμη πολὺ ὑψηλά — τὶς δποιες και εἶναι νά ἐνωματώσει — ἔτσι και σὲ μά θέση οὐραγοῦ — μέσα στὸ ὄποι τῶν ἑπεριαλιστικῶν μητροπόλεων.

Μιά τέτοια διαδικασία δεν είναι θέδαια μόνο οίκονομική. Είναι αράληλη και κύρια μια διαδικασία πολιτική δπως άκριβώς και διπεριμιλισμός ή αντιφροσωπεύει ένα συνολικό στάδιο του καπιταλισμού ού πώοσα και τό πολιτικό και τό ιδεολογικό έπιτεδο.

Καθώς στή δεκαετία του '60 διαφέρονταν τά πρότα σημάδια της αγκόδωμας οικονομικής κρίσης ή Έλλάδα, άκρως γνωστοί λίθοι του ΙΑΤΟ στη N.A. Μεσόγειο, συμπτυκνώντες δύνας προσπαθήσαμε νά δείνουμε μά σειρά άπό των άπαραιτητους οικονομικούς και κοινωνικούς πού τήν κάνουν πρόσφρο δάφνος γιά τήν έπεκταση πού έπιδιώ-ει δ Δυτικοευρωπαϊκός κύρια λιτερατούριος. Είναι ή έποχη πού πογράφτηκε η συνθήκη σύνδεσης Έλλάδας ΕΟΚ και πού άρχισε ή αγδαία είσοδος και έπενδυση του ξένου άλλα και του Ελληνικού

3. Η σύγχρονη έλληνική οίκονομία

a) Η άνάπτυξη των 2 τελευταίων δεκαετιών.

Στίς άρχες της δεκαετίας του '60 άρχιζε στενή διαπλοκή του έλληνικού με το ξένο ιμπεριαλιστικό κεφάλαιο, που διεισδύει ωραία και χωρίς περιορισμούς και έπενδνει στον διεθνή έλληνικό οίκονομα.

'Αντίθετα μ' αυτά πού λέγονται και γράφονται συνήθως, το ξένο κεφάλαιο πού διεισδύει στο διάστημα των 2 τελευταίων δεκαετιών στήν 'Έλλαδα δεν κινήθηκε «τυπικά αποικιακά», δηλαδή στον λεγόμενο «Τρίτο κόσμο». (Απομένη των πρώτων ύλων, χωρίς τη δημιουργία διαφοράς διοικητικών και οινοπαραγωγικών ύποδομών, «προσαρτήστηκαν» αύτων σάν άγροτικών έξαρτημάτων τού μητροπολιτικού κέντρου του ιμπεριαλισμού, έπαναπατρισμός στις μητροπόλεις του μεγαλύτερου μέρους της παραγόμενης από το ξένο κεφάλαιο υπεράξειας κλπ).

Όπως μάς δείχνουν τά στατιστικά στοιχεία των τελευταίων χρόνων το ξένο κεφάλαιο, στενά δεμένο με το έλληνικό τραπέζικο, έφοπλιστικό και διοικητικό κεφάλαιο συσσώρευε με ταχύτατους ουθμούς σ' όλους τους διασικους κλάδους της οίκονομίας μας και έπαιξε έτσι άποφασιτικό ρόλο στο μεγάλο ήμιτον πρός τα μπρός που πραγματοποίησε έλληνικός καπιταλισμός τα τελευταία 15 χρόνια.

Τό ακαθάριστο θέντικό προϊόν (Α.Ε.Π.) αυξήθηκε 3,5 από το 1950 έως το 1974. Τό κατά κεφαλή Α.Ε.Π. από 418 δολλάρια το 1961 έφτασε τά 2.140 δολλάρια το 1974 δηλ. τό 50% τού μέρους δρου της ΕΟΚ.

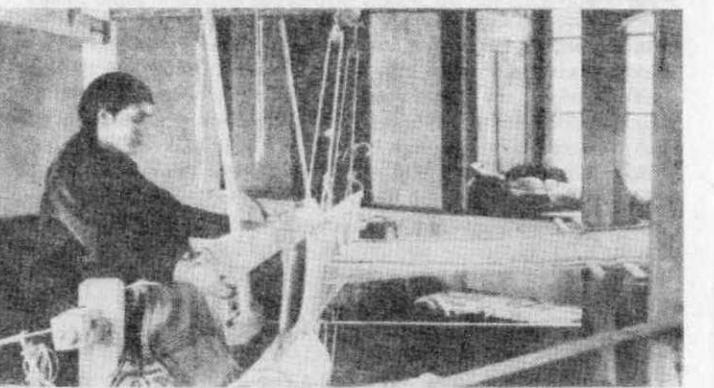
Σήμερα τό κατά κεφαλή Α.Ε.Π. πρέπει νά ξεπερνάει τά 2.400 δολ. Μέ βάση τά στατιστικά δεδομένα τό κατά κεφαλή Α.Ε.Π. της Έλλάδας είναι περίπου ξεπλύσια από τό μέσο Α.Ε.Π. των χωρών του Γ' Κόσμου και περίπου διπλάσιο από τό μέσο δρου της άνθρωποτήτας.

Έντονοτες της έπισημα αυτά πορειές είναι μαρκότερα από τό πραγματικά σ' διάφορα την 'Έλλαδα γατι σ' αυτά δέν συμπεριλαμβάνεται τό μεγαλύτερο μέρος της άξιας πού δημιουργεί με τίς διεθνες δραστηριότητες της ή έλληνική έμπορική ναυτιλία. 'Ενδεικτικός δείκτης σ' αυτό τό σημείο είναι ή άπομική κατανάλωση. Γιά παράδειγμα ή Δυτ. Γερμανία ένω είχε τριπλάσιο κατά κεφαλή Α.Ε.Π. από την Έλλαδα ή ίδιωτική κατανάλωση της ήταν μόλις διπλάσια. (3.310 δολ. στη Δυτ. Γερμανία και 1550 στην Έλλαδα).

Στήν περίοδο 1960-1973 ή Έλλαδα κατέχει τήν τρίτη θέση στόν κόσμο σέ θυμό αυξήσης του Α.Ε.Π. μετά την Ιαπωνία και την Ισπανία.

Στούς κύριους παράγοντες πού συνέβαλλαν σ' αύτήν τήν οίκονομική άνάπτυξη πού χαρακτηρίζεται από μεγάλη συσσώρευση κεφάλαιου και υψηλά ποσοστά έπενδύσεων ήταν ή αυξήση της παραγωγικότητας και ή άνάπτυξη της τεχνογνωσίας μεγάλες έφεδρειες έργατικής δύναμης και διεριθοιμός τών μισθών.

Παράλληλα μέσα σέ δύο δεκαετίες τό συσσώρευμένο κεφάλαιο ξεπέρασε τά 500 δισ. δραχμές δηλ. πενταπλασιάστηκε. Τό ποσοστό έπενδύσεων πάγιου κεφαλαίου σέ σχέση με το Α.Ε.Π. έφτασε το 1972 σέ 28% ξεπερνώντας τό άντιστοχο ποσοστό της Ιταλίας (19%), της Ολανδίας

(24%) της Δυτ. Γερμανίας (25%) της Γαλλίας (26%), τού Βελγίου (21%) των ΗΠΑ (18%).

Στό ίδιο διάστημα διευρύνεται σημαντικά και ή έωστερη άγορα. 'Ετος δέ μέσος έπισημος ρυθμός αυξήσης της ίδιωτικής κατανάλωσης στό διάστημα 1960-1974 έφτασε στό 6,9%.

b) Άλλαγές στή διάρθρωση της έλληνικής οίκονομίας

Σάν άποτέλεσμα της φαγδαίας άνάπτυξης της έλληνικής οίκονομίας τροποποιήθηκαν σημαντικά και τά διασικά δομικά χαρακτηριστικά της. 'Η ποσοστιαία συμβολή της γεωργίας από 24% τό 1960 πέπτει στό 16,9% τό 1974, ένω άντιθετα της διοικητικής (χωρίς νά ύπολογίζεται διηγέρεις, άποτέλεσμας άντιτημψιμού κλπ) διοσ και στήν έκμητρανη της άγροτικής παραγωγής. 'Η χρηματοποίηση τρακτέρ δάν 100 έκταρια γης στην Έλλαδα έφτασε τό άντιστοχο μέσο έπιπεδο της ΕΟΚ. 'Ιδιατερα η ηγητή είναι και ή χρήση λατασμάτων. 'Η άποδοτικότητα έτσι του έδαφους της Έλλαδας ήν και σέ χαμηλότερα έπιπεδα από τό μέσο δρου της ΕΟΚ δρίσκεται σήμερα στά ίδια έπιπεδα περίπου μέ αντή της Πολωνίας της Τσεχοσλοβακίας και της Ιταλίας και ύπερέχει άπο τή Γιουγκοσλαβία της ΗΠΑ, τη Ρουμανία, την Ισπανία και τήν ΕΣΣΔ. Παράλληλα ή γεωργική παραγωγή τίνει νά καλύψει σχεδόν διοληρωτικά τίς άναγκες της έωστερης άγορας δηλως δείχνει δι πο κάτω πίνακας.

c) Η Έλληνική διοικητική οίκονομία

Μέσα στήν είκοσιετία 1950-1970 ή έλληνική διοικητική μεγενθύνθηκε κατά 6,6 φορές. Στό ίδιο διάστημα οι έπενδύσεις για τήν άγορά πλαιών από τό έλληνικό έφοπλιστικό κεφάλαιο από 85 έκ. δρ. τό 1950 ξεπέρασαν τά 4.247 έκ. δρ. τό 1970 δηλαδή αυξήσηκαν κατά 51 φορές περίπου. Τό έφοπλιστικό κεφάλαιο διευρύνει συνεχώς τόν ήγεμονικό τού ρόλο στήν παγκόσμια καπιταλιστική άγορα.

Παράλληλα αυξήσηκαν σημαντικά ή συμβολή της ήδαφειας διοικητικής στό συνολικό διοικητικό προϊόν και τό 1970 έφτασε στό ποσοστό τού 45%. Βέδαια τό ποσοστό αυτό ξεκαλούθησε νά είναι γύρω στά 10% χαμηλότερο από τό μέσο δρου των χωρών της ΕΟΚ.

Στό διάστημα αυτό άναδείχτηκαν σάν διασικού διοικητικού κλάδου, διεθνής άναγκωνιστικού, ή χημική και πετροχημική διοικητική, οι διασικές μεταλλουργικές, τά ναυπηγεία, ή διοικητικά τουμέντων, δέρματος, έλαστικών και πλαστικών και ή κλωστοϋφαντουργία.

Τό έλληνική διοικητική γνωρίζει μέχρι σήμερα λοιπόν μά αυξήση στήν παραγωγικότητα διοσ και στήν θυμό δημιουργεί έπεκτασης πού τείνουν συνεχώς νά μειώσουν τήν άποσταση πού τή χωρίζει από τίς διοικητικής τών διντικούρωπατών χωρών. Έντονοτες της τεχνογνωσίας μεγάλες έφεδρειες έργατικής δύναμης και διεριθοιμός τών μισθών.

Παράλληλα μέσα σέ δύο δεκαετίες τό συσσώρευμένο κεφάλαιο ξεπέρασε τά 500 δισ. δραχμές δηλ. πενταπλασιάστηκε. Τό ποσοστό έπενδύσεων πάγιου κεφαλαίου σέ σχέση με το Α.Ε.Π. έφτασε το 1972 σέ 28% ξεπερνώντας τό άντιστοχο ποσοστό της Ιταλίας (19%), της Ολανδίας

ιμπεριαλιστικής μητρόπολης (ΗΠΑ, Δυτ. Γερμανία, Γαλλία, ήν. Βασίλειο κλπ.). 'Αναπτύσσονται κύρια οι κλάδοι πού πρίν άναφέραμε, πρός τούς διοισ άλλωστε στήριξη κύρια τήν έπενδυτική του δραστηριότητα τό ξένο κεφάλαιο.

Τό άναπτυξη αυτή άναπτυξη έκφραζεται μέ τό μικρό ποσοστό συμμετοχής στήν έλληνική διοικητική του κλάδου τών μηχανοκατασκευών (16,7%). 'Έκφραζονται έπισης και από τό μέγεθος τών διοικητικών έπιχειρήσεων. 'Ένα από τά διασικά δομικά προβλήματα τού έλληνικού καπιταλισμού είναι ή έπαρξη ένός συγκριτικά τεράστιου διοικητικού μικρών και μεσαίων κέρδης οίκογενειακές ίδιοκτησίες ήν 50 έκταρια. Παράλληλα στά χέρια τών μεσαίων κύρια έπιχειρήσεων διοισονται οι κερδοσκοπικές έμπορευματικές καλλιέργειες πού έπιδεχονται μά έντατοκοπίηση τής έργασιας και τών έπενδύσεων. Οι μεσαίων κέρδης έπενδνον τίσι 3 φορές περισσότερα κεφάλαια από δι οι μεγάλοι κέρδης.

Είναι χαρακτηριστικό διό τό 1966 τών 95% τών έλληνικών έπιχειρήσεων ήταν μικρές και μεσαίων οίκογενειακές ίδιοκτησίες ήν 50 έκταρια. Παράλληλα στά χέρια τών μεσαίων κύρια έπιχειρήσεων διοισονται οι κερδοσκοπικές έμπορευματικές καλλιέργειες πού έπιδεχονται μά έντατοκοπίηση τής έργασιας και τών έπενδύσεων. Οι μεσαίων κέρδης έπενδνον τίσι 3 φορές περισσότερα κεφάλαια από δι οι μεγάλοι κέρδης.

d) Η έξελιξη της άγροτικής οίκονομίας

Ο έπισημος μέσος δείκτης άναπτυξης της συνολικής άγροτικής παραγωγής κατά τήν τελευταία 15ετία ήταν 4%-5% και ήταν δι ψηλότερος σ' διλή τη διατική ένωση. 'Από τό 1960 και μετά ή αυξήση της άγροτικής παραγωγής δρείλεται διλό και περισσότερο στήν αυξήση τού καλλιέργειων έπισημων έδαφους. 'Έξελιξη πού δρείλεται τόσο στά ζηγανάκη ή έργα ή ποδομητής (άρδευσης, άποξηράσης άντιτημψιμού κλπ) διοσ και στήν έκμητρανη της άγροτικής παραγωγής. 'Η χρηματοποίηση τρακτέρ δάν 100 έκταρια γης στην Έλλαδα έφτασε τό άντιστοχο μέσο έπιπεδο της ΕΟΚ. 'Ιδιατερα η ηγητή είναι και ή χρήση λατασμάτων. 'Η άποδοτικότητα έτσι του έδαφους της Έλλαδας ήν και σέ χαμηλότερα έπιπεδα από τό μέσο δρου της ΕΟΚ δρίσκεται σήμερα στά ίδια έπιπεδα περίπου μέ αντή της Πολωνίας της Τσεχοσλοβακίας και της Ιταλίας και ύπερέχει άπο τή Γιουγκοσλαβία της ΗΠΑ, τη Ρουμανία, την Ισπανία και τήν ΕΣΣΔ. Παράλληλα ή γεωργική παραγωγή τίνει νά καλύψει σχεδόν διοληρωτικά τίς άναγκες της έωστερης άγορας δηλως δείχνει δι πο κάτω πίνακας.

(UN-BULLETIN ECONOMIQUE POUR L'EUROPE, VOL 23, NO. 2, 1972). 'Η διασική διανυμα της έλληνικής άγροτικής οίκονομία

συνάδοντες τά άλλα άστικά κόμματα και φορείς κεντρώας άπόχρωσης που προέρχονται από την πάλαι ποτέ ένια ΕΔΗΚ. (Για τή νέα «έκσυγχρονιστική πολιτική» του άστισμού δι. «Αγώνας». Ή άποφαση της Β' Πανελλαδικής Συνδιάσκεψης της EKON P.F.).

«Η νέα έκσυγχρονιστική πολιτική» δεξιάς απ' τή μιά ένοποιει και αναδιοργανώνει την έξουσία της άστικης τάξης συνολικά άποτελώντας την κύρια γραμμή επίθεσης τους έναντια στο λαϊκό κίνημα, από την άλλη δημος έμπαιδωνται της μονοπωλιακής μερίδας στο έσωτερο του συνασπισμού έξουσίας.

Πρώτα πολιτικά και ίδεολογικά μέ την φραγδαία άναπτυξή του τεχνοκρατισμού και τών συναφών ίδεολογών της άποδοτικότητας, της άναπτυξης, της κυριαρχίας των ειδικών, της άποθέωσης του κράτους δικαιου κλπ. που έκτοπιζονται τους παραδοσιακού τύπου δεσμούς των λαϊκών τάξεων μέ το κράτος και τις κυριαρχει τάξεις (δι. έπομενο κεφάλαιο) ύποπτα παράλληλα την πολιτική ισχύ και τις προσβάσεις του μικρού και μεσαίου κεφαλαίου στους κρατικούς μηχανισμούς και τη διοίκηση.

Παράλληλα το πλέγμα των θεσμικών άλλαγών πού συντελούνται άποτελει τό έδαφος γιά νά άναπτυχθει ή άνοιχτά φιλομονοπωλιακή κρατική οίκονομική πολιτική των τελευταίων χρόνων πού μέσα από την έπενδυτική πολιτική, την πολιτική των τιμών και μισθών, τη φορολογική πολιτική, τις νομοθετικές ρυθμίσεις γιά την κεφαλαιαγορά και το χρηματιστήριο (άποκλεισμός των μικρομεσαίων έπιχειρήσεων από το χρηματιστήριο, έξαναγκασμός γιά αύξηση μετοχικού κεφαλαίου) κλπ. Θεομιθετει — γιά πρώτη φορά μεταδικτατοριά — τον αύστηρο έλεγχο των κερδών του μικρού κεφαλαίου και συνθίλει τις κύριες πλούσιοτητού του («αλσοχρέδεια», φροδιαφυγή κλπ.).

Το μικρό και μέσο κεφαλαίο δρίσκει κατ' άρχη ισχυρές προσδάσεις γιά νά ζηγανώσει την άμινά του στο Σύλλογο Έλληνων Βιομηχάνων. «Ο ΣΕΒ καταγγέλει έτοις άρχικά το κυβερνητικό μεταρρυθμισμού οάν σοσιαλιανία. Στήν συνέχεια δημος κηρύσσει ένα άνοικτο πόλεμο καταγγελών γιά δλες τις βασικές οίκονομικές ρυθμίσεις της Κυβέντησης. Δικαιολογημένα λοιπόν θα παρατηρησει δ Σπ. Μονδάνος στον Οίκονομικό Ταχυδρόμο: «Το Γενικό Συμβούλιο του ΣΕΒ, αν και έκπρωσει τή μείζοντα βιομηχανία, έμφανται ώς υπέρμαχος των μικρών έπιχειρήσεων» (Οίκ. Ταχ. 3/1979 Φύλλο 1289) «Η διοικησιαία καταγγέλλει την είσοδηματική πολιτική της Κυβέντησης»)

Οι άντιστάσεις αύτες τον μέσου κεφαλαίου δέν ξεμεναν μόνο σέ οίκονομικό έπίπεδο. Γρήγορα συνδέθηκαν μ' δλες έκεινες τις ίδεολογικές και πολιτικές αύτιστάσεις πού άρνιόνταν τις τομές

της έκσυγχρονιστικής πολιτικής, πού θεωρούσαν έπικινδυνα τά τεχνοκρατικά άνοιγματα και τήν έγκατάλεψη του ψυχροπολεμικού άντικυρημονισμού η πού θίγονταν από τις άλλαγές πού θεοπίζονταν.

Μιλάμε γιά τις άντιστάσεις τών συντηρητικών μικροαστικών κύρια στρωμάτων, μάτις μερίδας της «σιωπηρής πλειοψηφίας» και πάνω απ' δλα γιά τις άντιστάσεις ένος μεγάλου τημάτος της κρατικής μεσαίας και άνωτερης γραμμοκρατίας πού είδε κάποια από τά προνόμια και τις άξεις της νά κλονίζονταν.

Οι άντιστάσεις αύτες έκφραστηκαν πολιτικά δημος ήταν φυσικό σάν άντιπολητευση απ' τά δεξιά. Είτε σάν δεξιά πτέρυγα στο έσωτερο του κυβερνητικού κόμματος είτε και μέσα στο άκροδεξιό συνοθήλευμα της Έθνικης Παράταξης.

Έτοι δίπλα στήν ήγεμονική σήμερα «έκσυγχρονιστική» πολιτική του άστισμού θά διαμορφωθει και μάτις άκροδεξιά άντιπολητευση μέ δχι εύκαταφρόντες προσδάσεις στόν κρατικό και κυβερνητικό μηχανισμό. Οι προσδάσεις της αύτες θά της δώσουν μία αύξημένη άντιπολητευτική ισχύ.

Οι άντιθεσις δημος και οι άντιστάσεις τού μέσου κεφαλαίου και της «συντηρητικής» μερίδας της δεξιάς δέν δξύνθηκαν ποτέ σέ τέτοιο σημείο ώστε νά διακυβεύσουν τήν ένότητα τού συνασπισμού έξουσίας. Έκφραστηκαν άρνητικά, σάν άντισταση σέ κάποια μέτρα και σέ κάποιες κατευθύνσεις, χωρίς νά προβάλλουν συνολικά μάτις άλλη πορεία πλεύσης γιά τόν έλληνικό άστισμό, χωρίς νά τολμούν νά άμφισθητίσουν τίς βασικές έπιλογές της μονοπωλιακής μερίδας, τις άναπτυξιακές έπιδωσης της, την προσποτή ένταξη στήν EOK κλπ. Είτε τελικά ένωματώνταν σάν έσωτερούς τριβές στήν κυβερνητική πολιτική και ή Ν.Δ. άναδεικνύεται σάν άδιαφορίνητος και κύριος έπικρόσωπος τού έλληνικού άστισμού στό σύνολο του.

Αντίθετα λοιπόν μέ διατείνεται σήμερα ή Αριστερά, τά τεχνοκρατικά και έκσυγχρονιστικά άνοιγματα της κυβερνητικής πολιτικής δέν είναι κάποια θετικά δήματα — άποτελέσματα της λαϊκής πίεσης. Είναι ή άμεσα έπιθετη πολιτική τών κυρίαρχων τάξεων πού προωθει τά συμφέροντα τού μεγάλου κεφαλαίου και τού ίμπεριαλισμού ένάντια στής λαϊκής διεκδικήσεις και συμφέροντα. Παράλληλα ή ήγεμονεύμενη άκροδεξιά πολιτική δέν είναι ή έκφραση της πολιτικής τού άμερικανικού ίμπεριαλισμού στή χώρα μας σήτη η πολιτική τών πιό έπιθετικών (ή και «μεταπολεμικών») μονοπωλίων. Είναι ή άντιπολητευτική πολιτική τών κεφαλαιοκρατικών έκεινων μερίδων πού έπι ξρόνια ή Αριστερά έπιμενε νά θεωρει σάν συμφάχους της.

5. Οι λαϊκές τάξεις

a) Κριτήρια άναλυσης

Μιά ειδρύτατα διαδεδομένη άντιληψη στό χώρο της άριστερας ισχυρίζεται δι οι τάξεις άναγνωρίζοντας στό έσωτερο ένος κοινωνικού σχηματισμού άνωτογα μέ την θέση πού κατέχουν στήν οίκονομική δουμή.

Στήν πραγματικότητα δημος, δλόκληρη ή κλασσική μαρξιστική παράδοση δέν άρκεστηκε ποτέ στά οίκονομικά κριτήρια γιά νά άναλύσει τή ταξική διάρθρωση μας κοινωνίας. Κι αυτό γιατί ένω τά οίκονομικά κριτήρια είναι τά βασικά, έντοντοις δέν είναι και τά μόνα. Γιατί οι τάξεις δέν είναι, σύμφωνα μέ την μαρξιστική θεωρία άπλα κάποιες

Οι πιο πάνω παρατηρήσεις είναι άπαραίτητες γιατί χωρίς αύτες δέν θά μπορέσουμε νά προσεγγίσουμε ούτε και στό έλλαστο τό πρόβλημα τών λαϊκών τάξεων τόσο σάν πόλεις δσο και πάνω απ' δλα στήν ήπιαθρο.

Πολύ περισσότερο δέν θά μπορούσαμε νά διατυπώσουμε καμά σύσιατική θέση γιά τις μερίδας ή τά στρώματα πού διαμορφώνονται στό έσωτερο κάθε λαϊκής τάξης. Όπότε σέ δρισμένες περιπτώσεις δέν θά έμενε παρά τό κριτήριο τού είσοδήματος — κριτήριο κατά κανόνα άνεπαρκεστο— γιά τήν άναγνωριση τών τάξεων και τών τημάτων τους. Είναι άλλωστε προφανές δι πήραμε υπ' δψη τά πιό πάνω κριτήριο και στό προηγούμενο τημά της άναλυσης μας δσαν προσπαθήσαμε νά προσεγγίσουμε τίς κυρίαρχες τάξεις. Ισχυριστήκαμε τότε δι η πολιτική πορεία τών μονοπωλιακών άστικών κομματών πρός μά ένωματώση μέσα στής πρακτικές τού δυντονούρωπαίκου ίμπεριαλισμού τά ένωμεσι σέ μά ένιαία μονοπωλιακή ήγεμονική μερίδα.

b) Η έργατική τάξη

Οι πρόσφατες άλλαγές και έξελλεις στήν έλληνική κοινωνία είλαν σάν άποτελέσμα νά αύξηθει σημαντικά τόσο τό άριθμητο δσο και τό κοινωνικό και πολιτικό άνδρος της έργατικής τάξης στήν έλληνική κοινωνία.

Η έργατική τάξη άποτελει σήμερα περισσότερο από τό 1/4 τού οίκονομικά ένεργου και σημαντικά τού συνολικού έλληνικου πληθυσμού. Οι έπιστημες στατιστικές (1971) άνεβάζουν τόν άριθμό τών έργατων σέ 940 χιλιάδες. Αν πάρουμε υπ' δψη μας και τούς ναυτεργάτες τού έλληνικού άστισμού στό σύνολο του.

Τό μεγαλύτερο τημά της έργατικής τάξης άπασχολεται στή διομηχανία και βιοτεχνία (540 χιλιάδες). Ή δεύτερη μεγάλη δμάδη είναι οι έργατοι στή οίκονομης και τά Δημόσια Έργα (255 χιλιάδες). Τό διομηχανικό πρόλεταριάτο, παρότι άποτελει τό μεγαλύτερο τημήμα της έλληνικής έργατικής τάξης έντοντοις δέν μπορει νά θεωρηθει σάν μά ένιαία ταξική μερίδα. Κι αυτό γιατί στό έσωτερο του παρουσιάζονται σημαντικώτατες διαφοροποιήσεις πού σχετίζονται μέ τήν άνισμαρερη ένωμερη ένταξη τού έλληνικου διομηχανικού κεφαλαίου.

Ο μικρός βαθμός συγκέντρωσης και σημαντικότητας τού κεφαλαίου μέχρι τέλος της δεκαετίας τού '60, ή συντριπτική πολιτική ήταν τής έργατικής τάξης και τού λαϊκού κινήματος τήν περιόδο '44-'49, ή κρίση της άριστερας και ή άνωτοντα σημαντική προσποτήσης τού αύτόνομου πολιτικού φορέα της έργατικής τάξης, ή κυριαρχία της μικροαστικής έργατοις τάξης στήν έπιθετη έργατική τάξης, καθώς και μά σειρά από άλλα χαρακτηριστικά της ταξικής πάλης στήν Έλλαδα πού θά

θέζουμε παρακάτω, περιώρισαν και τή συνοχή τής έλληνικής έργατικής τάξης και τίς δυνατότητές της γιά μά συγκροτημένη παρέμβαση. Η έργατική τάξη έξαναγκάζεται σ' ένα όρλο περιθωριακό μέσα στήν έλληνική κοινωνία διαπασμένη στό τεράστιο άριθμο τών μικρών και μεσαίων διομηχανικών

παρουσία της βιομηχανικής μερίδας της έργατικης τάξης γίνεται αισθητή μετά τήν μεταπολίτευση μέ τη θαγδαία έξαπλωση του έργοστασια-
κού συνδικαλισμού.

Η έργοστασιακή μορφή συνόλου αποτελείται από δραστηριότητες που προσαρμόζονται στην κατάσταση της αγοράς εργασίας. Τα πρώτα στρατηγικά στοιχεία που πρέπει να αναλύεται στην προσαρμογή της πολιτικής είναι οι παρακάτω:

Τό έργο στασιακό σωματείο δέν συνδέεται μόνο με τούς πιό πρωτοπόρους και πρωθυμένους άγνοντες τής έργατικής τάξης από τη μεταπολίτευση μέχρι σήμερα.¹ Αποτελεί σήμερα τή μοναδική έγγυηση γιά την δποιαδήποτε άναπτυξή του έργατικου κινήματος ένων σύγχρονα μιαρεῖ νά τό άπεγκλωβίσει από τις συμπληγάδες τουν έργατοπατερισμού («άριστερης» ή δεξιάς άπόχρωσης) και τών αύθιορμήτων ξεσπασμάτων.

γ) Η μικροαστική τάξη

Η μικροστική ταξή συγκρετεί τα στοιχεία της συγχρόνες κεφαλαιοκρατικούς κοινωνικούς σχηματισμούς άπο δύο τιμήσας με σχετικά διαφορετική θέση ως πρός τα μέσα παραγωγής και τό παραγόμενο προϊόν.

Κατ' αρχήν προκειται για τους φορεις της μικρής ιωατικής πλαγίων και καὶ διοικητήσιας τη λεγόμενη παραδοσιακή μικροαστική τάξη. Είναι οι μικροπαραγωγοί μικρουστήνες κλπ. πού έργάζονται οι ίδιοι, έχοντας στη κατοχή τους κάποια μέσα παραγωγής, χωρίς νά χρησιμοποιούν παρά μόνο ἵως κατ' ἔξαίρεση μισθωτούς έργατες. Σ' αυτή τη κατηγορία ἀνήκουν και οι μικροδιοικητής πού κινούνται στη σφράγα της κυκλοφορίας τού κεφαλαίου, μικροέμποροι κλπ. Η δλλη μικρο-

στική μερίδα, ή «νέα μικροοιστική τάξη» συγκροτείται άπό τις διαφορετικές κατηγορίες των μη παραγωγικών μισθωτών, τούς δημόσους και ιδιωτικούς ύπαλληλους τις περισσότερες κατηγορίες έλευθερών έπαγγελματιών. Πρόκειται για τις κατηγορίες των έγγαζόμενων πού δ όρος τους είναι νά έξαισφαλλούν την αναπαραγωγή των δραστών παραγωγής της υπεροδεξιας χωρίς νά παράγουν ύπεραξειά οι ίδιοι.

Τα όσα με γάντα μικροστικά σύνολα δεν έχουν κατατεθεῖ στο ακαδημαϊκό έπιπεδο παρά ένα κοινό άργοντικό χαρακτηριστικό: διτί δέν άνήκουν ούτε στην άστυκή τάξη ούτε στό προλεταριάτο. Έντονότοις δπως έχει δειχθεί στό παρελθόν (π.χ. βλ. Ν. Πουλαντζά). Προλεγόμενα σχετικά μέ τήν ταξική φύση τών μικροστικών και τή μικροστική ίδεολογία, στό «Φαισμός και Δικτατορία» σελ. 323-33 (Αθήνα 1975) τά δύο αυτά μικροστικά σύνολα ένοποιούνται στό πολιτικό και ίδεολογικό έπιπεδο στό πλαίσιο τών ίδιων κατάλληλων άποτελεσμάτων. Δέν άποτελούν έτοι παρά μερίδες τής ίδιας τάξης τής μικροστικής τάξης.

Ό μικροστικός άτομικισμός, ή άντιτλουτοκρατική διάθεση, παράλληλα μέ τήν προσκόλληση στό κατεστημένο καί τό φόρο γιά τήν κοινωνική δλλαγή, ή αίσθηση του ούδετερου άνάμεοσα στίς δυο κύριες τάξεις τής κοινωνίας και ή προσκόλληση στό κράτος πού αυτό σύμφωνα με τήν άστική ίδεολογία είναι ούδετερο — κράτος δικαίου —, διεπιχιομός τέλος τής κοινωνικής άνδον, δλα αυτά είναι κοινά ίδεολογικά χαρακτηριστικά καί τών δύο μικροστικών μερίδων. Οι μικροστοί δέν έχουν μακροποδόθεομα στρατηγικά συμφέροντα καί έτοι ταλαιπωρούνται συνεχώς άνάμεοσα στήν άστική τάξη καί τό προλετεαριάτο, άναλογα μέ τή συγκυρία.

Παρεμβαίνουν κατά κανόνα αθέρμητα στή ταξική πάλη και σπανιότατα έχουν τή δυνατότητα νά συγκροτήσουν ένα αύτόνομο δικό τους πολιτικό κόμμα. Έτσι σέ περιόδους άνοδου του έργατικού κινήματος είναι πολύ συνηθισμένο νά διασπάται πολιτικά ή μικροαστική τάξη και νά πολάνεται τόσο γύρω από την κεφαλαιοκρατική έξουσία δυο και γύρω από τό προλεταριάτο. Σέ δριψμένες δέβαια περιπτώσεις, δημοσιεύεται παράδειγμα ή περίοδος άναπτυξής του φασισμού στην Εύρωπη, ή μικροαστική τάξη μπορεί νά συγκροτηθεί και νά παρέμβει πολιτικά σάν μια αύθεντική κοινωνική δύναμη. Ή παρέμβαση δέβαια αύτης υπότασσεται τελικά στά στρατηγικά συμφέροντα μιας από τις δύο κύριες τάξεις της κοινωνίας.

"Οπως ήδη είπαμε ή μικροαστική τάξη κατέχει στην Ελλάδα άπό τον περασμένο αιώνα, ένα τεράστιο όρθιμητικό (1,120 χι., 34% του ένεργου οικονομικά πληθυσμού) όλλα και πολιτικό δάρος τόσο σάν μικρή ιδιοκτησία δοσ και πάνω απ' δύλα σάν νέα μικροαστική τάξη μέσα στον κρατικό μηχανισμό. Η μικροαστική τάξη δέν δύληγησε μόνο στη διόγκωση τού κρατικού μηχανισμού. Από πολύ νωρίς κατέλαβε τις διευθυντικές θέσεις της κρατικής διοίκησης, τού στρατού, τών ίδεολογικών μηχανισμών, τών κομμάτων. Αναδείχτηκε δηλαδή σε κυβερνώσα τάξη. (Οι θέσεις αυτές σε όλες χώρες καταλαμβάνονταν από μέλη τών ίδιων τών κυριαρχών τάξεων). Τό γεγονός αυτό και ή ανέχεμηνη παρουσία των μικροαστών μέσα στο κρατικό μηχανισμό δύληγησε στό νά δημιουργήθη ένα πολύπλοκο δίκτυο διαπρωσωπικών σχέσεων και πρακτικών (ρουσφέτι, μέσα, «γνωριμίες, εύνοιας κρατία Κ.λπ.) πού άναπταράγαμε μ' ένα σχετικά άτυπο τρόπο τήν έπιφροή τών μικροαστών στο κρατικό μηχανισμό χωρίς βέβαια νάρχεται σε σύγκρουση μέ τήν πολιτική και ίδεολογική λειτουργία του. Αντίθετα η πολιτική και ίδεολογική λειτουργία τού κράτους οικοδομούσε και έπεξετεινε τήν άποτελεσματικότητά της προσδένοντας μέσω τού διαπρωσωπικού δικτύου τούς μικροαστούς στο κρατικό μηχανισμό. Οι σχέσεις αυτές παράλληλα μέ τά δίκτυα έκλογικής πελατείας τών διοικών κομμάτων συνιστούσαν ένα άπό τούς βασικούς τρόπους μέ τούς δποίους οικοδομείτο ή συμμαχία — στηρίξτη της μικροαστικής τάξης πρός τήν κεφαλαιοκρατική έξουσια.

Παράλληλα οι σοδαφές προσβάσεις των μικροστατών στο κρατικό μηχανισμό δόθησαν στή χώρα μας στό να καναλιζαριστεί σε μεγάλο βαθμό δικρανοστατική φετιχισμός για κοινωνική έξελιξη πρός τήν έκπαλιδευση που διά μέσου της έπιδιωκεται ή κοινωνική καταξιώση και θριαμβεύει ή διστική ίδεολογία της αξιοκρατίας. Οι λαϊκές τάξεις και πάνω άπ' δλα ή μικροστατική έξακολουθων μέχρι και σήμερα νά έχουν προσβάσεις στα Α.Ε.Ι. της χώρας σε σημαντικά μεγαλύτερα ποσοστά άπ' θι σ' δλες τίς χώρες της Ευρώπης. "Αμεσο άποτελέσμα της ίδεολογίας της κοινωνικής καταξιώσης μέσα από τή μόρφωση είναι φυσικά ή κοινωνική και ίδεολογική υποτιμηση τών «χειρονακτικών» έπαγγελμάτων, ή άτροφία τής μέσης έκπαλιδευσης και τής μέσης τεχνικής έπαγγελματικής βαθμίδας κ.λπ.

Ο ιδιότυπος ομώνυμος των ουμάχαις της μικροσοβιτικής ταξις μέ την κεφαλαιοκρατία έχει αρχίσει νά γίνεται δύο καί περισσότερο διπόσφιρος καί αναποτελεσματικός γιά την τελευταία στά πλαίσια μάλιστα της νέας έκουνγρονιστικής πολιτικής τών κυθίαρχων τάξεων. Οι βαθιές τομές πού χρειάζονται καί μεθοδεύονται ήδη στη κρατική λειτουργία, στη διοίκηση, στη λειτουργία των ιδεολογικών μηχανισμών στην οικονομική πολιτική στην έκπλαίδευση κλπ. προσκρούονται στά ουμάχαις καί στην Ισχύ τών προσωπικών κυκλωμάτων καί φέουδων, στή δυσκαμψία της γοργειοκρατίας, στήν ύπερδιγκωση τών Α.Ε.Ι., στήν άνυπαξία της μέτρης έκπλαίδευσης.

Παραλλήλη τά οικονομικά μέτρα ήταν έλλγονα τών τιμών και τής αλογοκέρδιας τής μικρής παραγωγής, πού έπι δεκαετίες ήταν άνεκτή και προστατευόταν από τά διαπροσωπικά κυκλώματα, τά μέτρα συμπλεος του πληθωρισμού μέ τή φορολογία τής κατανάλωσης κλ., θίγοντα οικονομικά και τήν ίδια τή μικροαστική τάξη. "Ολα αυτά, ἀπ' τή μιά σπρώχνουν τίς συντηρητικές μερίδες της σε μιά συμμαχία με τίς άντιστάσεις πού προβάλλει σήμερα στήν έκσυγχρονιστική πολιτική τό μέσον και τό μικρό κεφάλαιο. "Ο έθνικισμός, πού έπι χρόνια άποτελούσε μαζί με τόν άντικομμουνισμό τήν κύρια αίχμη τής άστικης πολιτικής ίδεολογίας, οι ζωμένοι άκομα γερά μέσα στή μικροαστική τάξη, έχονται νά δώσει τό κύριο πολιτικό κάλυμμα σ' αυτή τή συμμαχία, καθώς ή γηγεμονική άστικη πολιτική τείνει —στά πλαίσια τής ΕΟΚ— σε δλο και τολμηρότερα «διεθνιστικά» δνοίγματα.

Παρ' δλα αντά δμας ή ηγεμονική διστική πολιτική του έκσυγχρονισμού καταφέρνει νά δνωματώσει τό μεγαλύτερο μέρος τῶν άντιστάσεων στήν προοπτική τῆς οίκονομικῆς άνάπτυξης και τῆς κοινωνικῆς ελρήνης και εύημερίας πού υπόσχεται.

Τανόχρονα ἀρχίζει νά οικοδομεῖ ένα νέο τύπο συμμαχίας με τή μικροαστική τάξη. "Ένα τύπο συμμαχίας πού ἀκριβώς στηρίζεται στή διάλυση τῶν προηγούμενων σχέσεων τῆς εὐνοιοκρατίας. Ή ἰδεολογική πειθώ καί ή πρόσδεση στά ἰδεολογήματα τού «κράτους δικαίου» τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης τῆς ἀποδοτικότητας καί τῆς Ισότητας καλεῖται νά πάρει τή θέση τῆς προσωπικῆς ἐπιφρονής. Ή φρονολογία τῶν πολυτελῶν αὐτοκινήτων καί βιλλών, τά μέτρα ἐνάντια στή γραφειοκρατία, τά πολιτιστικά ἀνολύγματα κλπ. Ερχονται νά ἀποδείξουν τό ἀληθές τού

δ) Οι τάξεις στήν υπαιθρο

Η έλληνική άγροτιά αποτελεί άκόμη και σήμερα τό μεγαλύτερο τμήμα του έλληνικού πληθυσμού. Το 40% περίπου του οίκονομακά ένεργον πληθυσμού της Έλλαδας δηλ. κοντά 1.250 χιλ. άτομα άπασχο- λούνται στήν άγροτική παραγωγή. Για νά μπορέσουμε νά προσεγγίσου- με την ταξική διάρθρωση της έλληνικής άγροτικής θά πρέπει νά βασι- στούμε μέ αντιστρόφη στα κριτήρια ταξικής άναλυσης που άναφέρα- με προηγούμενα και νά άποφαγήσουμε νά έγκιλωστούμε σέ δύο κυριαρ- χους σήμερα μύθους στό χώρο πές άριστεράς: "Οτι μέ την κατιταλιστι- κή άναπτυξή είσωχρούν άναγκαστικά και οι κεφαλαιοκρατικές σχέ- σεις στήν υπαίθρο. "Οτι τό βασικό κριτήριο γιά τήν ταξική διάρθρωση- της άγροτικής είναι τό ύψος του εισοδήματος. Προκαταβολικά θά πρέ- πει νά πούμε ότι ή άναλυση της ταξικής διάρθρωσης στήν έλληνική υπαίθρο είναι ένα άπό τά πιο δύσκολα έγχειρήματα και γιαυτό διατ- πάνουμε τά συμπεράσματά μας μέ κάθη επιφύλαξη.

Εξαπέμπονται διάφορα προσωπικά στοιχεία της οικογένειας του Καραϊσκάκη, όπως το γένος, η ημέρα γέννησης, η επωνυμία και η πατρική πόλη.

Έτοι τό 1971 οι άγροτικές έκμεταλλεύσεις παρουσίαζαν την έξη είκονα: 21,8% του άριθμου των έκμεταλλεύσεων ήταν μικρές (έως έκταριο) και κάλυπταν το 3,16% της συνολικής καλλιεργούμενης έπιφάνειας, 73,2% των έκμεταλλεύσεων ήταν μικρομεσαίου μεγέθους (1-10 έκταρια) και κάλυπταν 72,17% του διάφορους 4,9% των έκμεταλλεύσεων ήταν μεσαίου μεγέθους (10-50 έκταρια) και κάλυπταν το 22,2% του διάφορους. Τέλος η πήχησαν μόνο 880 μεγάλες έκμεταλλεύσεις (0,09% στόχιο του άριθμου των έκμεταλλεύσεων) πού κάλυπταν το 2,47% του διάφορους (13,2% το 1929). Τά μεσαία δηλ. άγροκτήματα άπο 1-50 έκταρια άποτελούσαν το 78,1% των έκμεταλλεύσεων και κάλυπταν το 94,37% της καλλιεργούμενης γῆς. Παράλληλα το 88% του άριθμου των έκμεταλλεύσεων και το 92% της γῆς καλλιεργόντων από τους ίδιους τούς ιδιοκτήτες τους (αύτοκαλλιέργεια). Τά εισοδήματα έτσι ποι πραγματοποιούνται άπο την έκμισθωση της γῆς άπο 20% έπι του ίδιου θάριστου άγροτικού προϊόντος το 1925 έπεισαν στο 0,08% το 1971. Συνάμα τό μεγαλύτερο μέρος των άγρομισθώσεων προκαλούνται άπο τη μετανάστευση. "Οσοι μεταναστεύουν προτιμούν νά έκμισθώνουν τη γῆ τους παρά νά την πουλούν. Παράλληλα είναι σημαντικότατη στη χώρα μας η ειδίκευση των καλλιεργειών άναλογα με τό μέγεθος των έκμεταλλεύσεων.

Τά ἀμπέλια, τά κτηπευτικά, τά λαχανικά, ή δενδροκαλλιέργεια και τι
έλαιοις έδη καλλιεργούνται σχεδόν ἀποκλειστικά στά μικρά ἀγροκτήμα-
τα. Τά βιομηχανικά φυτά, οι ζωοτροφές, τά δοπρια και τά σιτηρο-
καλλιεργούνται σχεδόν ἀποκλειστικά στά μεσαία και μικρομεσαία
ἀγροκτήματα. 'Η δεύτερη δηλ. αὐτή κατηγορία (μεσαία ἀγροκτήματα
ἄλλα και σ' ἔνα μικρότερο βαθμό ή πρώτη συγκεντρώνει τίς κατ' έξοχ-
έντατικές καλλιέργειες.

³ Αντίθετα στά μεγάλα ἀγροκτήματα συγκεντρώνονται οι ἐκτατικές καλλιέργειες: Βοσκές—δάση και σ' ἓνα βαθμό σιτηρά.

Έτοι έξηγείται γιατί οι μικροί και μεσαίοι καλλιεργητές έπενδύουν συντετικά περισσότερα κεφάλαια από* διότι οι μεγάλοι ίδιοκτητές γήγες Κεφάλαια πού είναι καθ' όλοκληράν δανειασάν. Οι μεγάλοι ίδιοκτητές γήγες λοιπόν κάθε άλλο παρά μόνον νά θεωρηθούν σάν οι φορείς το καπιταλισμού στήν υπαίθρο, σάν κομμάτια της κεφαλαιοκρατικής τάξης. Σύμφωνα δύλωστε με τήν άπογραφή του 1971, 1,43% του άγρου κού πλήθυσμοι ήταν έργοδότες, 92,55% άνεξάρτητοι γεωργοί και 4,8% μισθωτοί.

Μέ βάση τά πιό πάνω στοιχεία μπορούμε νά προσπαθήσουμε μικατ' αρχή προσέγγιση τών τάξεων στήν έλληνική ύπαιθρο.

1. Ή πλούσια ἀγροτιά: Πρόκειται γιά τούς κατόχους καὶ τούς νομεῖ τῶν μεγάλων ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων (ἐντατικές καλλιέργειες) ἀλλά καὶ γιά τούς ιδιοκτήτες δρισμένων μεσαίων ἐκτατικῶν καλλιέργειών. Ή ἐκμεταλλεύση πραγματοποιεῖται κύρια μὲ τῇ χρησιμοποίηση ἀγροεδριανῶν καὶ τῶν μικρῶν καλλιεργητῶν. Ή πλούσια ἀγροτιά είναι κατά κανόνα στενά δεμένη μὲ τοὺς φορεῖς τῆς πολιτικῆς ἔξουσίας στήριξης καὶ ἀποτελεῖ τό βασικό σύμμαχο τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτο στὴν ὑπαίθρῳ.

2. Ή μεσαία ἀγροτιά: Πρόκειται γιά την μεγάλη πλειοψηφία των ελλήνων ἀγροτών. Είναι προσανατολισμένοι πρός την ἐντατική —

ἐντονά ἐμπορευματική— καλλιέργεια. Τό σύστημα τιμῶν πού ἐπιβάλλει τό κράτος στά ἀγροτικά προϊόντα θίγει κύρια τήν μεσαία ἀγροτιά, ἀτ' δπού καὶ γίνεται ἡ μεγαλύτερη μεταφορά πόρων πρός τούς μὴ ἀγροτικούς τομεῖς τῆς οἰκονομίας. Ή μεσαία ἀγροτιά βασίζεται κύρια στην αὐτοκαταλιέργεια καὶ μόνο περιστασιακά χρηματοτοιεὶ μισθωτή ἐργασία. Ἀπό τούς μεσαίους ἀγρότες τρέφεται βασικά τὸ κύρια τῆς μετανάστευσης. Οἱ μεσαίοι ἀγρότες εἶναι οἱ κύριοι φορεῖς τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς ύπαιθρου. Λόγῳ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων οἱ μεσαίοι ἀγρότες δέν ἀποκομίζουν κατά κανόνα κανένα ἐπιπρόσθετο κέρδος ἀπό τὴν ἐργασία τους πέρα ἀπό τὸ ἀντίτιμο τῆς ἐργατικῆς τους δύναμης. Γιὰ νά μπορέσουν μάλιστα νά ζήσουν πρόπει τονεχώς νά αὐξάνουν καὶ νά ἐκσυγχρονίζουν τήν παραγωγή τους. Ο ἐκσυγχρονισμός αὐτός γίνεται διώς εἴπαμε ἀποκλειστικά μέ δανειακά κεφάλαια. Οἱ μεσαίοι ὄγρότες οικοδομοῦν ἔτοι μιά ιδιότητη σχέση ἀντίθεσης — ἔξαρτησης μὲ τό ἑλληνικό κράτος. Έχουν τήν αἰσθητή μιάς ιδιαίτερης αὐτόνομης κοινωνικής διμάδας. Αἰσθάνονται εκ- κομμένοι καὶ σέ ἀντίθεση μὲ τήν υπόλοιπη κοινωνία τήν δύοια ἀντιπροσωπεύει στά μάτια τους τό κράτος. Τό κράτος ἐμφανίζεται οὖν δὲ ἀντίταλος πού ἀδικεῖ καὶ υποδαθμίζει τήν ἐργασία τοῦ ἀγρότη, πού ἐπιβάλλει τούς μεσαίοντες κλπ. Οἱ μεσαίοι ἀγρότες εἶναι διως καὶ ἔξαρτημένοι ἀτ' τό κράτος τόσο λόγω τοῦ δανεισμοῦ τους ἀτ' αὐτό δυο καὶ λόγω τοῦ δτι τό κράτος εἶναι δ κύριος ἐγγυητής τῆς ιδιοκτησίας τους. Ετοι παρά τόν «ἀντικρατούμονος» τους, έχουν ἑνα φόδο γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή καὶ μιά προσκόλληση στό κοινωνικό κατεστημένο. Κατά κανόνα παρεμβαίνουν στήν ταξική πάλη συγκροτημένα, σέ συντεχνιακή διως βάση. Ή συγκρότησή τους σέ ἑνα αὐτόνομο ἀγροτικό κόμμα εἶναι σχεδόν ἀδύνατη.

3. "Η Φτωχή άγροτική: Πρόκειται για τή δεύτερη μεγάλη κατηγορία άγροτών. Είναι προσανατολισμένοι πρός τίς λιγύτερο άποδοτικές και έντατικές καλλιέργειες. Βασίζονται άποκλειστικά στήν οικογενειακή έργασία και δρισμένες έποχές του χρόνου δουλεύουν μάλιστα και σάν διγερότατες στονύ πλούσιους και τούς μεσαίους άγροτες. Καταλαμβάνουν μά σχετικά περιθωριακή θέση στήν άγρο και οι έκμεταλλεύσεις τους δρίσκονται κατά κανόνα στίς λιγύτερο άναπτυγμένες περιοχές τής χώρας. Είναι έτσι φορεί μά σχετικά περιθωριοποιημένης κοινωνικής πρακτικής (Παραδοσιακό χωριό).

4. Οι ἐργάτες γῆς: Ἀπασχολοῦνται στίς μεγάλες ἀγροτικές ἑκμεταλλεύσις καὶ ἀκόμη στίς μέσες δρυμένες ἐποιές τοῦ χώρου.

6. Ή θέση τῆς Ἑλλάδας στήν παγκόσμια ἡμεριαλιστική ἀλυσίδα καὶ ἡ κύρια ἀντίφαση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας

Αναλύσαμε προηγούμενα τήν ἔξαρτηση τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἀπό τὸν Δυτικοευρωπαϊκὸν καὶ Ἀμερικάνικὸν ἴμπεριαλισμό. Καταλήξαμε τότε στὸ συμπέρασμα διτὶ οἱ διαρθρωτικὲς καὶ ποσοτικὲς ἄλλαγες τῶν δύο τελευταίων δεκαετιῶν στοιχειοθετοῦν κατ' ἀρχὴν μάτια ωραδαία πορεία ἀνάπτυξης τοῦ Ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ, ἐνώ, παράλληλα διαμορφώνεται μάτια οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ δομὴ τοῦ Ἰδιου τύπου μέτις δυτικές ἴμπεριαλιστικές χώρες. Ταυτόχρονα ἡ συνολικὴ ροή τῶν κεφαλαίων καὶ δόρλος τοῦ Ἑλληνικοῦ — κύρια ἔξοπλιστικοῦ — κεφαλαίου στὸ ἔξωτερικό, μᾶς πιθεῖ διτὶ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς καπιταλισμός εὐνοεῖται καὶ συμμετέχει στὴν ἀποικιοκρατικὴ ἐκμετάλλευση τῶν χωρῶν τοῦ Γ' Κόσμου. Τέλος διατισθόμε τὸ διτὶ ἔξαρτηση τοῦ Ἑλληνικοῦ κοινωνικοῦ σχηματισμοῦ ἀπό τὰ ἴμπεριαλιστικά κέντρα τῶν Η.Π.Α. καὶ τῆς Εὐρώπης παίρνει δόλο καὶ περισσότερο ἔνα δημοιο χαρακτήρα μέτι τὴν ἔξαρτηση τῶν ἡγεμονεύομενον ἴμπεριαλιστικῶν κρατῶν (Ἴρλανδα, Δανία, Λουξεμβούργο, Ἰταλία κλπ.) ἀπό τὶς ἡγεμονικές ἴμπεριαλιστικές χώρες (Η.Π.Α., Δυτ. Γερμανία, Γαλλία κλπ.).

Ἐντούτοις τά οἰκονομικά αὐτά δεδομένα δέν μᾶς ἐπιτρέπουν νά συνάγουμε αὐτόματα τό συμπτέρασμα διτί δὲ Ἑλληνικός καπιταλισμός μπόρεσε ή ἔστω τείνει νά περάσει τή βαθειά διαχωριστική γραμμή πού δριοθετεῖ τίς χώρες τῆς ἡμεραιαλιστικῆς μητρόπολης ἀπό τὸν ὑπόλοιπο καπιταλιστικό κόσμο. Κι αὐτό γιατί δὲ ἡμεραιαλισμός δέν εἶναι ως γνωστό, ἔνα φαινόμενο μόνο οἰκονομικό. Εἶναι ταυτόχρονα καὶ κύρια ἔνα φαινόμενο πολιτικό (ἀλλά καὶ ἰδεολογικό). Ἡ θέση κάθε κοινωνικού σχηματισμού στίν παγκόσμια ἡμεραιαλιστική ἀλυσίδα συνεπάγεται πέρα από τίς οἰκονομικές λειτουργίες καὶ μιά σειρά από πολιτικές λειτουργίες καὶ σχέσεις πού δὲλες τείνουν νά ἀναπαράγουν τήν παγκόσμια ἡμεραιαλιστική ἐπικυριαρχία. Ἐτοί ὑπάρχουν σήμερα χώρες — ἔστω ἐλάχιστες στόν ἀριθμό — πού παρότι οἱ κυρίαρχες τάξεις τους ἐπωφελοῦνται ἀπό τήν ἡμεραιαλιστική ἐκμετάλλευση τού Γ'. Κόσμου, παρότι φτάνουν σέ υψηλούς ἀνάπτυξης ἀπό τούς ὑψηλότερους σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, παρότι ἀναπτύσσουν τή βαρειά διομηχανία τους κλπ., ἐντούτοις δέν μπορούμε νά τίς θεωρήσουμε τημάτα τής παγκόσμιας ἡμεραιαλιστικῆς μητρόπολης κι αὐτό γιά λόγους δχι κύρια οἰκονομικούς (παραρτήματα τής διομηχανίας τῶν Η.Π.Α. στό ἔξωτερικό δικαίωμα τό Χόνγκ Κόνγκ τό Ταϊβάν ή Ν. Κορέα κλπ.) ἀλλά γιά πολιτικούς κύρια λόγους. Οι κυρίαρχες τάξεις τῶν χωρῶν αὐτῶν λειτουργοῦν κύρια σάν διαμεσολαβῆτες τῆς ἀμερικανικῆς κύρια ἡμεραιαλιστικῆς πολιτικῆς στήν περιοχή καὶ οἱ ἰδεολογικές καὶ πολιτικές δομές τῶν κρατῶν αὐτῶν χαρακτηρίζονται ἀπό ἔνα πλέγμα ἀσύνμετρων σχέσεων πού ἔξασφαλίζουν καὶ ἀναπαράγουν τήν ἀμετού ἡμεραιαλιστική ἐπικυριαρχία καὶ κηδεμονία στό ἔσωτερικό τής. Μάλιστα η ἔξασφάλιση τής ἀμεοτης αὐτῆς ἡμεραιαλιστικῆς πολιτικῆς κηδεμονίας είναι δὲ δρος πού ἐπιτρέπει τήν οἰκονομική τους ἀνάπτυξη.

‘Η περίπτωση δύναται της Έλλάδας δέν άντιστοιχεῖ σ’ αυτή τήν κατηγορία τῶν «ἀποικιακῶν ἀναπτυγμένων χωρῶν». Αντίθετα μάλιστα. Ή οἰκονομική ἀνάπτυξη τῆς χώρας, συνδιάζεται μὲ μιά ἀναδίπλωση καὶ ἐνίσχυση τοῦ πολιτικοῦ βάρους τῶν Ἑλληνικῶν κυριάρχων τάξεων καὶ τοῦ (παραδοσιακά ἰσχυροῦ) Ἑλληνικοῦ κράτους στὴν παγκόσμια ἴμπεριαλιστική ἀλυσίδα. Η προσποτική ἔτοι τῆς Ἐπαρχίας τῆς χώρας μας στὴν ΕΟΚ δέν είναι παραδίκη προσποτική τῆς ἐνοιωμάτωσης τῆς, ἐστω καὶ σὲ μάτι θέση οὐδαγοῦ, στὸ χώρῳ τῶν ἴμπεριαλιστικῶν μητροπόλεων, στὸ συνασπισμό τῶν κυριάτερων ἴμπεριαλιστικῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Η Ἑλληνική πολιτική ἔξουσία καλεῖται τῷρα καὶ ἐπίσημα νά συμμετάσχει στὰ κέντρα λήψης ἀποφάσεων τοῦ δυτικού ευρωπαϊκοῦ ἴμπεριαλισμοῦ. Καὶ ή νέα ἐκουγχρονιστική πολιτική τῆς δεξιᾶς αὐτό ἀκροίδως ἐπιδιώκει: Νά δημιουργήσει τούς δρους πού θά ἐπιτρέψουν

στο έλληνικό κράτος νά άνταποκριθεί στο νέο (Ιμπεριαλιστικό) εύρω-
παικό όρλο του.

Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς δρίσκεται ἡ κύρια πλευρά τῆς σημερινῆς πορείας καὶ πολιτικῆς τῶν Ἑλληνικῶν κυρίαρχων τάξεων.

Τό νά σταθεροποιηθεί δηλαδή, μέσα στά πλάίσια του νέου φόλου της στην παγκόσμια λιτεραριστική άλυσίδα, ή κεφαλαιοκρατική πολιτική έξουσία στή χώρα μας. Νά έξασφαλιστούν δύοι οι δυνατοί δροι (διεθνείς και έσωτερικοί, κοινωνικοοικονομικοί, πολιτικοί και ίδεολογικοί) ώστε νά διατηρούνται και νά άναπτραγούνται άπρόσκοπτα οι κοινωνικές σχέσεις έξουσίας, ένω ταυτόχρονα θά συνεχίζεται ή ταχύρυθμη οικονομική άναπτυξή της χώρας.

Βοισκόμαστε λοιπόν σέ μια φάση μετάβασης — ένοωμάτωσης του έλληνικού κοινωνικού σχηματισμού στήν ψηφιαλιστική μητρόπολη. 'Απ' αυτό τό στρατηγικής φύσης στόχο πηγάζουν και διλες οι βασικές πολιτικές και ίδεολογικές έπιλογές των κυριαρχών τάξεων στη σημερινή φάση. Ακόμη περισσότερο, δι τόπος άστοιης της πολιτικής έξουσίας έπικαθοδοίζεται και διαμορφώνεται σέ αναφορά μέ την έπιλογή γιά ένταξη στήν ΕΟΚ. Τό κύριο χαρακτηριστικό τής έλληνικής πολιτικής έξουσίας σ' δλη αυτή τη φάση είναι δι προσανατολισμός της πρός τίς έπιλογές και τήν πρακτική του Δυτικοευρωπαϊκού ψηφιαλισμού.

‘Η κύρια πολιτική λοιπόν στην δύοια συνεπειώνται ο συνασπισμός της έξουσίας είναι ή πολιτική γιά την ένταξη στην ΕΟΚ, ή πολιτική γιά νά έξασφαλιστεί δέ νέος ρόλος των κυριαρχων τάξεων στην παγκόσμια λιμενιαλιστική άλυσίδα και άπεναντι σ’ αυτή την πολιτική πολώνονται οι λαϊκές τάξεις.

Μ' αὐτῆ τήν ἔννοια λοιπόν ή ἀντίφαση ἴμπεριαλισμός—λαός ἀναδεικνύεται στή σημερινή μεταβατική φάση σάν η κύρια ἀντίφαση τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Ἐδώ χρειάζεται Ιωσής νά το ἐπαναλάδουμε. Ἡ ἀντίφαση ἡμεριδιαλογίας—λαός ἀναδεικνύεται σάν κυριόταχη δχι γιατί ή ἔξαρτηση—σάν ἔξωγενής παράγοντας— συμπασχεῖ μὲ τήν δηλιγαρχία καὶ ὑπότασσει τό θέντος. Οὕτε γιατί δ ἡμεριδιαλογίας διαστρεβλώνει τήν Ἑλληνική οικονομία καὶ κοινωνία καὶ κοστά τή γώδα μας στήν ὑπανάπτυξην.

Η αντίφαση αυτή στη φάση της μετάβασης πρός την EOK είναι κυρίαρχη γιατί ή κεφαλαιοκρατική έξουσία πάνω στη λαό δργανώνεται με βάση τις επιλογές και τις άλλαγές έκεινες που θα της έπιτρέψουν νά ένωματωθεί στά πλαίσια της «κοινής» εδωποταίκης (ιμπεριαλιστικής) πολιτικής. "Οσο διαρκεί η μετάβαση, μέχρι δηλ. ή Ελληνική πολιτική έξουσία νά καταστεί δι κοινός έταιρος (έτω ό' καπηγορίας) της πολιτικής του δυτικοευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού, θα δρίσκεται έτσι σε μά ίδιωτη σχέση «καθοδήγησης» απ' αυτό τόν τελευταίο.

Παράλληλα γίνεται έτοι προφανές ότι καθώς θα διλογηρώνεται ή μετάβαση στό χώρο τής Ιμπεριαλιστικής μητρόπλης, ή δασική άντιφαση τής έλληνικής κοινωνίας, ή άντιφαση κεφαλαίου έργασίας, θα τείνει δύο και περισσότερο νά καταλάβει και τή θέση της κυριαρχησης.

Τά πολιτικά συμπεράσματα πού προκύπτουν από την πιο πάνω άνάλυση είναι μονοσήμαντα. Ό στρατηγικός στόχος της έργατικής τάξης και τών συμμάχων της δέν μπορεί σε καμιά περίπτωση νά είναι σήμερα κάποια ένδιμασμένη άντιμεραιαλιστική άλλαγη, έξω από την ίδια τη σοσιαλιστική άλλαγη που θά θεμελιωθεί μέ την άνατροπή της έξουσίας της Αντικεκίς τάξης στο σύνολό της. Παράλληλη ή έξελιξη τών πραγμάτων άναβεται μέ δύο και πιο έπιτακτικό τρόπο στις δυναμικές της 'Αριστερᾶς τό καθήκον τού νά άναδεικνύουν και νά μποράζουν τούς άγινες τού λαού έναντια στην έκμετάλλευση την αύταρχία και στην έξάρτηση μέ τό στρατηγικό αίτημα της Αντικαπιταλιστικής σοσιαλιστικής άλλαγης.

*Από τόν Πολιτευτάκια
στό Νίκο Κοεμτζῆ*

(‘Ο Σαββόπονλος καὶ τό περιθώριο)

τοῦ Κ.Β. Δημητρίου

Τό σημείωμα αύτό δέν πρέπει νά θεωρηθεῖ μά πολιτικοκοινωνικοαισθητική άνάλυση.

“Οχι δι τέ περιέχει πολιτικά, κοινωνικά και αισθητικά στοιχεία. Άλλα δέν είναι άναλυση. Είναι άπλα ή παράταξη μερικών σκέψεων πάνω στό φαινόμενο Σαβδόπουλος, στήν κατεύθυνση μιᾶς κατανόησης ή έρμηνείας του, προσωπικής, άρα αὐθαίρετης, ίσως δια ώς ένδιμως ουσίας.

Εισαγωγή

«Χαρά νά σέ γιαούρτωνα έκει πού
οπτορεύεις...»

¹ Α' δούσις καταπιάστηκαν ἀπό χιλιες δυο πολιτικές και ιδεολογικές ἀφετηρίες νά περιγράψουν και νά χαρακτηρίσουν τήν πολιτική κοινωνογνία τῶν πρώτων μεταχουντικῶν μας χρόνων, κανένας και τίποτα δὲν τά

κατάφερε τόσο περιεχτικά καί ἀκριβολογημένα δυστοπικά τούς Σαββόπουλου. «Ας θυμήθουμε τό πώς τραγουδάτων διαπολιτευτής» κι απ' τούς πιο φανατικά κομματικούς πού στόχευαν δέδους πάντα σε κάποιους ἄλλους. (Χαμογελούσε, ναι, γιατί νά σκοτιωτεῖ;)»

Έδω λοιπόν έμφανται μάλιστα πολιτικά αντεξοιρισμένα, διαφορετικά από την παραδοσιακή και αντιπολιτική στάση των εποχών της Αρχαιότητας. Οι πολιτικές της Ελλάδας στην περίοδο της Αρχαιότητας δεν ήταν πολιτικές της πολιτικής, αλλά πολιτικές της πολιτικής.

περιθώριον καὶ κοινωνίας.

Ἡ παρατήρηση πού θέλω νά κάνω είναι διτι, στήν Ἑλλάδα τουλάχιστον, τό κοινωνικό περιθώριο έχει μάν απόδοσμενα καθοριστική ἐπίδραση πάνω στή διαμόρφωση τής λαϊκής ἀλλά και τής ἔντεχνης μουσικής και τής τέχνης γενικότερα, ὅλλα και μά χαρακτηριστική ίδεολογική ἀπήχηση σέ διάφορα κοινωνικά στρώματα.

‘Η έπικράτηση τοῦ ρεμπέτικου στή σύγχρονή λαϊκή μουσική είναι τό πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα «περάσματος» τῆς περιθωριακής ίδεολογίας στο σύνολο της κοινωνίας. ‘Η μετέξελη ἀπό τὴν ἄλλη τοῦ ρεμπέτικου σφεντεχνή λαϊκή μουσική ἔσθηση δέσμαια τὸν περιθωριακὸν τὸν χαρακτήρα, ἀλλά καὶ τὸ ἴδιο τὸ ρεμπέτικο. Μείναμε, δπως συνήθως συμβαίνει μὲ τίς φίλες, πού διως είναι ἀχρηστεῖς ἐτοι δπως δηγκαν ἀτ’ τὸ χῶμα γιά νά μεταφυτευτοῦν στὸ μουσείο.

‘Άλλα καὶ ξέω ἀπό τὸ χῶρο τῆς μουσικῆς
ἔχουμε ἐντονα τά σημάδια μᾶς ξεχωριστῆς
ἐπιδρασης τοῦ περιθώρου στὴν Ἑλληνική
τέχνη. ‘Ο Καραγκιόζης πρότα-πρώτα σάν
τύπος, σάν ιδεολογία, ἄλλα καὶ σάν τέχνη τί¹
είναι; ‘Οχι βέβαια δὲ «παμπόνηρος Ρωμιός»,
ἄπλα καὶ μόνο.

“Ἄσ φεύγουμα μάτιο καὶ στήν ἀναγέννηση τοῦ Ἑλληνικοῦ κινηματογράφου: ‘Ο «Δράκος» τοῦ Κοινόδουσον (καὶ σέ κάπιο δαθμό ἡ «Μαγικὴ Πόλη»), ἡ «Στέλλα» τοῦ Κακογάλανη, ὁ «Τζίμπης ὁ Τίγητης» τοῦ Βούτη γαρ, ἡ «Εύδοκία» τοῦ Δαμιανοῦ, μήπως δέν παιζοντας τό θέων τους ἀπό τό κοινωνικό